

**TECHNICKÝ DOZOR A NOVÉ
POŽADAVKY NA ODBORNOU
KVALIFIKACI PODLE NOVELY
VYHLÁŠKY Č. 298/2005 SB.**

STRANA 2

**UZNÁVÁNÍ ODBORNÉ KVALIFIKACE
A PŘESHRAŇNÍ POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB
V ČESKÉM HORNICTVÍ**

STRANA 9

**SVAHOVÁ NESTABILITA
KAMENOLOMU BOHUČOVICE**

STRANA 19

PRÁVĚ VYŠLA NOVÁ ODBORNÁ PUBLIKACE MECHANIKA ZEMIN A ZÁKLADŮ

Autor:
John Atkinson

Překlad:
doc. Ing. Karel Vojtasík, CSc.

DPC: 1290 Kč

Formát: B5 (175 x 250 mm)

Z anglického originálu
**THE MECHANICS OF SOILS
AND FOUNDATIONS**
– 2nd Edition – John Atkinson
ISBN 9780415362566, CRC Press

Publikace obsahuje současné poznatky o zeminách a principech jejich chování a propojuje je s jejich aplikacemi na široké škále geotechnických úkolů a problémů stavební praxe. Poznatky a principy chování jsou jasně vysvětleny a exaktně vyjádřeny srozumitelnými matematickými zápisy. Každá kapitola obsahuje seznam dalších zdrojů pro hlubší studium a některé z kapitol i řadu ilustračních řešení aplikačních příkladů.

Publikace je určena posluchačům stavebních fakult, studujících obory konstrukce a geotechnika, jako studijní literatura pro odborné předměty Mechanika zemin a Zakládání staveb. Dále i stavebním inženýrům a inženýrským geologům, k obnovení a dalšímu prohloubení jejich odborných znalostí a poznatků z oblastí mechaniky zemin, zakládání staveb a geotechnických staveb a konstrukcí a také všem ostatním zájemcům o geotechniku.

O AUTOROVI

John Atkinson je profesorem mechaniky zemin na City University v Londýně. Přes 30 let vyučuje geotechnické inženýrství vysokoškoláky a postgraduální studenty. Je odborníkem na chování zemin a laboratorní testování zemin. V roce 2000 byl lektorem prestižní Rankinovy přednášky, organizované Britskou geotechnickou asociací. Byl odborným poradcem v mnoha oblastech geotechnického inženýrství a v současné době je hostujícím hlavním ředitelem společnosti Coffey Geotechnics.

(zdroj: www.routledge.com)

montanex

Objednávejte na as@montanex.cz

Více informací najdete na www.montanex.cz

OBSAH

Aktuality.....	1
Technický dozor a nové požadavky na odbornou kvalifikaci podle novely vyhlášky č. 298/2005 Sb.....	2
Zlatý permon – čas přihlášek.....	8
Uznávání odborné kvalifikace a přeshraniční poskytování služeb v českém hornictví.....	9
Svahová nestabilita kamenolomu Bohučovice.....	19
ESG a nefinanční reporting: povinnost, která ovlivní i váš podnik.....	22
Odešel ing. Dalibor tichý (1954–2024).....	24

HORNÍČI A HASIČI SI PŘIPOMNĚLI SVÁTEK SV. BARBORY A UCTILI SPOLEČNOU PATRONKU

Praha, dne 6. prosince 2024. Předseda Českého báňského úřadu Ing. Martin Štemberka, Ph.D., a generální ředitel Hasičského záchranného sboru, generálporučík Ing. Vladimír Vlček, Ph.D., MPA, si společně dne 4. prosince 2024 připomněli svátek sv. Barbory a uctili společnou patronku.

Společná patronka připomínala a nadále připomíná odvahu, obětavost a tvrdou práci nejen všech horníků, ale i hasičů.

K připomenutí svátku sv. Barbory došlo v reprezentačních prostorách Českého báňského úřadu, kde se tato tradice ctí více než 120 let. V tento významný den se k připomenutí významu společné patronky připojili jak přední zástupci generálního ředitelství a kraj-
ských hasičských záchranných sborů, tak i zástupci hornické akademické obce, ministerstev, těžebních organizací, odborových svazů a profesních uskupení.

K hlubšímu a intenzivnějšímu projevu úcty ke společné patronce horníků a hasičů došlo v kostele sv. Mikuláše na Malé Straně při společné mši, kterou sloužil emeritní arcibiskup pražský, Mons. Dominik Duka OP.

HORNICKYSTAV.CZ

Registrace MK ČR E 24508; ISSN: 2788-306X (tištěná verze); ISSN: 2788-3078 (elektronická verze);

Vydavatel: MONTANEX a.s., Kasalického 163/13, 715 00 Ostrava-Michálkovice;

IC: 47677180, DIČ: CZ 47677180 číslo účtu: 253744761/0100 – KB Ostrava;

tel.: +420 603 248 004, e-mail: as@montanex.cz, www.montanex.cz;

Redakce: Montanex a.s., Kasalického 163/13, 715 00 Ostrava; e-mail: as@montanex.cz, tel.: 603 248 004; Šéfredaktor: Aleš Rett;

Redakční rada: PhDr. JUDr. Vítězslav Urbanec, Ph.D.; Ing. Dušan Havel, MPA; doc. Ing. Pavel Zapletal, Ph.D.;

Grafika a sazba: Hana Makarova, MONTANEX a.s., Tisk: Printo, spol. s r. o., Ostrava-Svinov;

Zdroj fotografií na obálce: archiv Severočeské doly a.s.

Vychází pololetně. Cena výtisku: 129 Kč.

Za věcný obsah článků, obrazového materiálu a původnost textů ručí autoři! Nevyžádané podklady se nevracejí!

www.hornickystav.cz

TECHNICKÝ DOZOR A NOVÉ POŽADAVKY NA ODBORNOU KVALIFIKACI PODLE NOVELY VYHLÁŠKY Č. 298/2005 SB.

Dušan Havel, Český báňský úřad

Vítězslav Urbanec, Český báňský úřad

1 ÚVOD

V současné době není snadné získat odborně vzdělané pracovníky s hornickou specializací, což se projevuje nejvíce u odborné způsobilosti technický dozor pro vedení důlních a pozemních děl. Jedná se v hornictví o nejvíce rozšířenou regulovanou činnost, která zásadním způsobem zasahuje do veškerého dění při hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem. Ve smyslu staršího znění kvalifikační vyhlášky jde o fyzickou osobu ustanovenou ke kontrole výkonu odborné a bezpečné činnosti zaměstnanců, dodržování technologických předpisů, předpisů upravujících bezpečnost a ochranu zdraví při práci, bezpečnosti provozu a pracovních podmínek, bez které si nelze hornický provoz představit.

Proto se pracovníci Českého báňského úřadu snažili nalézt možnost úpravy požadavků pro získání této odbornosti tam, kde je to možné, a současně stanovit podmínky pro alternativní eventuality k získání odborné kvalifikace, která je nezbytná pro vykonávání činnosti odborného dozoru s cílem zachovat stávající úroveň zajištění bezpečnosti práce a provozu v hornictví. Tento cíl byl zapracován do vyhlášky novelizující vyhlášku č. 298/2005 Sb., o požadavcích na kvalifikaci a odbornou způsobilost a o ověřování odborné způsobilosti pracovníků k hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem a o změně některých předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

2 HLAVNÍ DŮVODY KE ZMĚNĚ POŽADAVKŮ NA ODBORNOU ZPŮSOBILOST TECHNICKÉHO DOZORU

Účelem této změny je potřeba legislativně reagovat na současnou situaci, kdy není ve vazbě na požadavky výkonu činnosti dozorovaných organizací¹ zajištěno dostatečné množství odborně způsobilých zaměstnanců, kteří by splňovali kvalifikační předpoklady podle platných právních předpisů pro výkon činnosti technický dozor. Hlavním důvodem je skutečnost, že dlouhodobě upadá zájem studentů o technické obory, což již v současné době má i reálný dopad na zaměstnavatele realizující hornickou činnost nebo činnost prováděnou hornickým způsobem. V návaznosti na možnosti středního a vysokého školství v daném oboru vzdělávání lze těžko zajistit požadavky na odbornou způsobilost „technický dozor“ podle vyhlášky č. 298/2005 Sb. (dále jen „vyhláška o odborné způsobilosti“). Jedná se tedy o novou možnost získání odborné kvalifikace k výkonu odborné způsobilosti technický dozor.

V dozorovaných organizacích bylo ověřeno, že tyto organizace disponují zaměstnanci, jejichž odborná praxe může u povrchových pracovišť a u speciálních činností nahradit dosud požadované vzdělání. Tito zaměstnanci mají dlouholetou praxi při provádění hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem a splňují předpoklady pro zajištění těchto činností i ve složitých provozech. Ze zjištění získaných při výkonu dozoru orgánů

[1] § 3a zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů.

státní báňské správy lze učinit závěr, že tyto schopnosti a zkušenosti dotyční zaměstnanci získali právě dlouholetou praxí v reálném provozu, a lze tak říci, že dosud požadované vzdělání v některých odborných předmětech stanovených touto vyhláškou je nahrazeno delší praxí.

3 POŽADAVKY NA ODBORNOU ZPŮSOBILOST TECHNICKÉHO DOZORU PŘED ROKEM 2025

Do konce roku 2024 se technický dozor dělí na:

- Technický dozor pro vedení důlních a podzemních děl (zjednodušeně řečeno se jedná o „báňský“ technický dozor),
- Technický dozor pro výkon speciálních činností (zejména strojní, elektro, chemické, stavební).

V obou případech se vyžaduje střední vzdělání s maturitní zkouškou, přičemž odborná způsobilost „Technického dozoru pro vedení důlních a podzemních děl“ je poprvé ověřována před komisí místně příslušného obvodního báňského úřadu (dále jen „OBÚ“), kdy je uchazeči o tuto odbornou způsobilost vydáno OBÚ, po úspěšném vykonání zkoušky, osvědčení. Jinak se postupuje u zájemce o odbornou způsobilost „Technický dozor pro výkon speciálních činností“, kterou poprvé ověřuje a odbornou způsobilost mu přiznává organizace, nikoliv OBÚ. V obou případech si opakované přezkoušení technického dozoru zajišťuje organizace sama (vlastní komisí), a to ve lhůtě tří let.

4 NOVÉ POŽADAVKY NA ODBORNOU ZPŮSOBILOST TECHNICKÉHO DOZORU PODLE NOVELY VYHLÁŠKY O ODBORNÉ ZPŮSOBILOSTI

Dne 4. října 2024 byla ve Sbírce zákonů vyhlášena novela vyhlášky o odborné způsobilosti², která nejen mění s účinností od 1. ledna 2025 požadavky na odbornou způsobilost technického dozoru obecně, ale pozměňuje i rozdělení této odborné způsobilosti takto:

- Technický dozor pro vedení důlních děl v podzemí a podzemních děl,
- Technický dozor v případě, že se nejedná o vedení důlních děl v podzemí nebo podzemních děl.

4.1 Technický dozor pro vedení důlních děl v podzemí a podzemních děl

Rozdílné pojetí tohoto dozoru je patrné z definice pojmu „vedení důlních děl v podzemí a podzemních děl“, kterým

se rozumí proces vytváření nebo likvidace důlních děl v podzemí a podzemních děl při hornické činnosti nebo při činnosti prováděné hornickým způsobem (zahrnuje ražení, hloubení, vyztužování, údržbu, rekonstrukci, zakládání, zajišťování a likvidaci důlních děl v podzemí nebo podzemních děl a dobývání ložisek nerostů v podzemí). Pro úplnost je nutno zmínit, že do této skupiny spadají i podzemní práce spočívající v hloubení důlních jam a studní, v ražení štol a tunelů, jakož i ve vytváření podzemních prostorů o objemu větším než 300 m krychlových horniny³. Zjednodušeně řečeno se jedná se o činnost „podpovrchovou“, tedy o doły a pozemní stavitelství.

Nově sem již nespádají tyto činnosti:

- dobývání ložisek nerostů na povrchu (např. v lomech a pískovnách),
- dobývání ropy a zemního plynu,
- vrtání vrtů,
- zvláštní zásahy do zemské kůry,
- skrývkové a těžební řezy, etáže atd.

Osoba vykonávající činnost technického dozoru pro vedení důlních děl v podzemí a podzemních děl musí mít odbornou kvalifikaci v rozsahu alespoň

- a) středního vzdělání s maturitní zkouškou v teoretických a praktických oblastech uvedených v příloze č. 1 bodu 7 vyhlášky o odborné způsobilosti a odbornou praxi při hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem alespoň šest měsíců, nebo
- b) středního vzdělání s maturitní zkouškou v technických oborech podle jiného právního předpisu⁹) a odbornou praxi při hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem alespoň tři roky.

V případě požadavků na odbornou způsobilost technického dozoru pro vedení důlních děl v podzemí a podzemních děl se žádná změna oproti předcházející právní úpravě v porovnání s „báňským“ technickým dozorem neprovedla. Ponechána byla povinnost dosažení středního vzdělání s maturitou [pozn. samozřejmě s výjimkou dosažení alternativní odborné kvalifikace, která je popsána dále] a nezbytnost dosažení půlroční [v případě uvedeném pod písmenem a)] nebo tříleté praxe. Stejně zůstávají i v písmenu a) zmíněné teoretické a praktické oblasti, které tvoří obsah vzdělání a přípravy vyžadované v České republice pro výkon činnosti technického dozoru pro vedení důlních děl v podzemí a podzemních děl, a to:

- hornictví nebo dobývání ložisek nebo základy podzemního a inženýrského stavitelství nebo ražení podzemních děl nebo studijního předmětu podobného obsahu,
- strojrenství nebo strojní zařízení,

[2] Vyhláška č. 302/2024 Sb., kterou se mění vyhláška č. 298/2005 Sb., o požadavcích na odbornou kvalifikaci a odbornou způsobilost při hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem a o změně některých právních předpisů, ve znění pozdějších předpisů.

[3] § 3 písm. i) zákona č. 61/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

- trhačí práce,
- bezpečnostní předpisy.

V případě technického dozoru pro vedení důlních děl podzemí a podzemních děl ověřuje poprvé odbornou způsobilost komise OBÚ. Opakované přezkoušení technického dozoru zajišťuje organizace sama (vlastní komisí), a to ve lhůtě tří let.

Ještě je nezbytné se vrátit k požadavku na odbornou způsobilost tohoto technického dozoru uvedeného pod písmenem b), kdy je uchazeči umožněno k získání této odbornosti doložit jakožto dosaženou odbornou kvalifikaci absolvování středního vzdělání s maturitní zkouškou v technických oborech podle jiného právního předpisu a odbornou praxi při hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem alespoň tři roky. Nově je ve vyhlášce uvedeno, o které technické obory se jedná; jsou to tyto skupiny oborů⁴:

- 21 Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství,
- 16 Ekologie a ochrana životního prostředí,
- 23 Strojírenství a strojírenská výroba,
- 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika,
- 28 Technická chemie a chemie silikátů,
- 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie,
- 37 Doprava a spoje,
- 39 Speciální a interdisciplinární obory,
- 41 Zemědělství a lesnictví a
- 53 Zdravotnictví.

Nabízí se otázka, proč je uvedena i skupina „21 Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství“, když by mohlo jít o odbornou kvalifikaci podle písmene a), kdy postačuje půlroční praxe v hornictví. Jak již bylo uvedeno, na odbornou kvalifikaci podle písmene a) s požadovanou alespoň půlroční praxí v příslušném oboru lze dosáhnout, pokud je současně splněna rovněž zmíněná nezbytná podmínka, že jsou obsahem osnov i teoretické a praktické oblasti uvedené v příloze č. 1 bodu 7 vyhlášky o odborné způsobilosti, a to všechny studijní obory nesplňují (mnohdy chybí zejména oblast „trhačí práce“). V takovém případě by se ale na takto získané střední vzdělání s maturitní zkouškou vztahoval případ podle písmene b) s nutností absolvovat příslušnou odbornou praxi alespoň tři roky.

Pro organizace realizující hlubinné dobývání a podzemní stavitelství vyhláška o odborné způsobilosti stanoví, že tyto subjekty mohou technický dozor zajistit osobami, které mají profesní kvalifikaci, úplnou profesní kvalifikaci nebo jednotlivou zkoušku, která svým obsahem a formou odpovídá zkoušce profilové části maturitní zkoušky, ve vyhlášce vymezených skupinách oborů a oborech kvalifikace (článek 5).

4.2 Technický dozor v případě, že se nejedná o vedení důlních děl v podzemí nebo podzemních děl

Do této skupiny technických dozorů spadají ostatní osoby vykonávající tuto činnost; jedná se především o osoby vykonávající technický dozor při hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem na povrchu včetně dobývání ropy a zemního plynu a zvláštních zásahů do zemské kůry atd. a technický dozor pro výkon speciálních činností (zejména strojní, elektro, chemické, stavební).

Osoba vykonávající činnost technického dozoru v případě, že se nejedná o vedení důlních děl v podzemí nebo podzemních děl, musí mít odbornou kvalifikaci v rozsahu alespoň

a) středního vzdělání s maturitní zkouškou v technických oborech⁹) a odbornou praxi v příslušných technických oborech alespoň šest měsíců, nebo

b) středního vzdělání v technických oborech⁹) a odbornou praxi v příslušných technických oborech alespoň dva roky.

Z toho tedy vyplývá, že pro dosažení této odborné způsobilosti lze doložit získání středního vzdělání s maturitní zkouškou nebo alespoň středního vzdělání (bez maturity, tedy například s výučním listem) v technických oborech a podle toho se určuje i doba nezbytné praxe v příslušném oboru, kde má být činnost technického dozoru vykonávána. K požadavku na získání (jakéhokoli) technického oboru (vzdělání) se jedná o stejné skupiny oborů, jak bylo popsáno v případě technického dozoru pro vedení důlních děl v podzemí a podzemních děl (odstavec 4.1).

Aby uchazeč získal tuto odbornou způsobilost, musí se, kromě dosažení odborné kvalifikace a absolvování praxe v příslušném oboru, podrobit zkoušce před komisí organizace, u které je v zaměstnaneckém nebo obdobném poměru (tedy nikoliv před komisí OBÚ), a následně být opakovaně přezkušován ve lhůtě tří let.

Pokud si budeme chtít věc přiblížit více, tak například osoba, která získala střední vzdělání s maturitou v elektrotechnice (skupina „26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika“), může vykonávat činnost technického dozoru kontrolujícího hornickou činnost v lomu, pokud se předtím reálně seznamovala s příslušnou báňskou problematikou alespoň šest měsíců. V případě, že má taková osoba výuční list, doba praxe činí alespoň dva roky.

Technický dozor v případě, že se nejedná o vedení důlních děl v podzemí nebo podzemních děl, lze v souladu s vyhláškou o odborné způsobilosti zajistit osobami, které mají profesní kvalifikaci, úplnou profesní kvalifikaci nebo jednotlivou zkoušku, která svým obsahem a formou odpovídá zkoušce profilové části maturitní zkoušky, ve vyhlášce vymezených skupinách oborů a oborech kvalifikace (článek 5).

[4] Příloha č. 1 k nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

5 DALŠÍ ALTERNATIVNÍ MOŽNOSTI PRO ODBORNOU KVALIFIKACI PODLE NOVELY VYHLÁŠKY O ODBORNÉ ZPŮSOBILOSTI

V České republice, mj. i v důsledku vstupu do Evropské unie, dochází k posunu v otázce přístupu ke kvalifikacím, jejichž získání je nezbytným předpokladem pro výkon regulovaných profesí. Tento obecný trend vývoje je zjevně nevratný a do budoucna je třeba s ním počítat nejen v oblasti hornictví, ale i v dalších oborech, kde se regulované profese vyskytují (typicky stavebnictví, elektrikářské profese).

Příprava odborníků pro náročná povolání tak do budoucna bude – ve větší, či menší míře – úkolem nejen středních, vyšších odborných a vysokých škol, ale rovněž dalších institucí, které při splnění podmínek daných právními předpisy budou příslušné vzdělávání poskytovat.

Na základě této skutečnosti byly vytvořeny další, alternativní, možnosti k získání požadované odborné kvalifikace nahrazující střední vzdělání s maturitní zkouškou pro osobu vykonávající činnost technického dozoru. Těmito možnostmi je získání:

- a) profesní kvalifikace⁵ či úplné profesní kvalifikace⁶, zveřejněné v Národní soustavě kvalifikací, a to v kvalifikační úrovni alespoň „střední vzdělání s maturitní zkouškou“, tzv. kvalifikační úroveň EQF4 [pozn. více informací o Evropském kvalifikačním rámci lze získat na www.eqf.cz];
- b) složením jednotlivé zkoušky, která svým obsahem a formou odpovídá zkoušce profilové části maturitní zkoušky⁷.

Je nutno upozornit, že ani v jednom z případů uvedených pod písmeny a) a b) se nejedná o získání či náhradu středního odborného vzdělání s maturitou. Obě alternativy se navíc týkají toliko regulované profese technický dozor a pro jiné profese podle vyhlášky o odborné způsobilosti tato řešení nejsou přípustná.

K tomu, aby mohl být tento alternativní způsob získání odborné kvalifikace uznán, je nutné splnit ještě další doplňující podmínky. Tou první je, že pro uchazeče o výkon činnosti technického dozoru pro vedení důlních děl v podzemí a podzemních děl se uznávají jen obory kvalifikace „Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství“ nebo „Stavebnictví, geodézie a kartografie“. Tady je rozdílný přístup v porovnání s případem, kdy pro získání této odborné způsobilosti postačí v případě absolvování tříleté praxe při hornické činnosti nebo činnosti

prováděné hornickým způsobem vzdělání s maturitní zkouškou i v jiných technických oborech. Důvodem je, že žádná ze zmíněných alternativních možností uvedených pod písmeny a) a b) nenahrazuje střední vzdělání s maturitní zkouškou. Další podmínkou je, že pokud chce uchazeč o získání odborné způsobilosti využít možnosti absolvování „jen“ půlroční praxe při hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem, musí být splněna další již dobře známá podmínka, a sice že profesní kvalifikace, úplná profesní kvalifikace nebo jednotlivá zkouška obsahuje teoretické a praktické oblasti uvedené v příloze č. 1 bodu 7 vyhlášky o odborné způsobilosti.

V případě získávání odborné způsobilosti technického dozoru podle písmene b), tedy doložení složení jednotlivé zkoušky, která svým obsahem a formou odpovídá zkoušce profilové části maturitní zkoušky, se uznávají i další technické obory zmíněné v odstavci 4.1. Pokud se jedná o profesní kvalifikaci a úplnou profesní kvalifikaci, potom jde o skupiny oborů:

- Ekologie a ochrana životního prostředí,
- Strojírenství a strojírenská výroba,
- Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika,
- Technická chemie a chemie silikátů,
- Doprava a spoje a
- Speciální a interdisciplinární obory.

Pro střední vzdělání bez maturitní zkoušky [odstavec 4.2 písm. b)] žádná alternativa za požadovanou odbornou kvalifikaci umožněna není.

U jednotlivé zkoušky, která svým obsahem a formou odpovídá zkoušce profilové části maturitní zkoušky, je třeba opakovaně zdůraznit, že jejím složením se nezískává „maturita“, ale tato zkouška potvrzuje, že její úspěšný absolvent má skutečně odpovídající odborné znalosti. Umožnění prokazovat kvalifikaci prostřednictvím složení této jednotlivé zkoušky v sobě skrývá, dle našeho názoru, i pozitivní potenciál pro střední hornické školství.

6 PROFESNÍ KVALIFIKACE A ÚPLNÁ PROFESNÍ KVALIFIKACE

Téma profesní kvalifikace a úplné profesní kvalifikace bylo vyčerpávajícím způsobem popsáno v předcházejícím čísle tohoto časopisu⁸; i když seznámení s touto problematikou bylo demonstrováno pouze na elektrotechnické odbornosti, princip je stejný i pro skupiny oborů, které se týkají hornictví a dalších souvisejících oborů.

[5] § 2a odst. 3 písm. b) vyhlášky č. 302/2024 Sb. § 5 zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů.

[6] § 2a odst. 3 písm. a) vyhlášky č. 302/2024 Sb. § 4 zákona č. 179/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

[7] § 2a odst. 3 písm. c) vyhlášky č. 302/2024 Sb. § 113 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

[8] Havel D., Kovaříková L., Odborná kvalifikace, úplná profesní kvalifikace a profesní kvalifikace v elektrotechnice, periodikum HORNICKYSTAV.CZ, vydání 1/2024, ISSN 2788-306X.

Protože se však tyto pojmy zmiňují ve vyhlášce o odborné způsobilosti poprvé, je prospěšné si ve stručnosti ve stručnosti tuto možnost odborného růstu vysvětlit.

Jakkoliv se na první pohled zdá, že se jedná o složitou záležitost, ve skutečnosti tomu tak není. K pochopení celého principu vyhledávání profesních kvalifikací a úplných profesních kvalifikací lze využít tzv. Národní soustavu kvalifikací (dále též „NSK“). Jedná se o veřejně přístupný registr všech profesních kvalifikací a úplných profesních kvalifikací potvrzovaných, rozlišovaných a uznávaných na území České republiky⁹.

Nyní je nutné si vysvětlit profesní kvalifikaci samostatně. V NSK jsou popsány profesní kvalifikace, které jsou součástí určitého povolání. To má pomoci lidem, kteří získali profesní dovednosti, nad rámec svého původního vzdělání, ale nemají k tomu žádný doklad, aby jej získali co nejjednodušším způsobem, a tím mohli být považováni za odborníky v příslušném oboru. Díky existenci standardů profesní kvalifikace je možné, aby se uchazeči nechali přezkoušet a obdrželi certifikát o získaných odborných dovednostech – osvědčení o získání profesní kvalifikace.

Pokud má občan zájem obdržet osvědčení o získání profesní kvalifikace, osloví autorizovanou osobu, která má udělenou autorizaci pro danou profesní kvalifikaci, a přihlásí se na zkoušku. Jestliže splní všechny požadavky dané hodnotícím standardem, vydá mu autorizovaná osoba osvědčení o získání profesní kvalifikace, což je dokument s celostátní platností. Provedení zkoušky je zpoplatněno, výše úhrady je stanovována tak, aby pokryla náklady spojené s konáním zkoušky. Uchazečem o složení zkoušky z profesní kvalifikace může být každý se základním vzděláním po dovršení věku 18 let, aniž by dokládal předchozí úroveň vzdělání.

Jestliže se podíváme na internetové stránky NSK, odpovídá požadavku novely vyhlášky o odborné způsobilosti v oboru kvalifikace „Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství“ 19 profesních kvalifikací v kvalifikační úrovni alespoň „střední vzdělání s maturitní zkouškou“ (EQF4), z nichž by se možná některé mohly využít pro odbornou kvalifikaci technického dozoru, nicméně pro žádnou z těchto profesních kvalifikací se do listopadu 2024 zatím nepřihlásil žádný zájemce jakožto autorizovaná osoba, takže nemá kdo přezkoušení provádět a vydávat osvědčení. To se ale může kdykoliv změnit, neboť autorizovanou osobou může být kterákoliv podnikající fyzická nebo právnická osoba (nemusí to být školní instituce), které autorizaci udělí autorizující orgán (pro hornictví je to Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR). Mnohem lépe jsou na tom ostatní technické obory, které jsou novelou vyhlášky o odborné způsobilosti uznávány (podstatně lépe si vede například obor kvalifikace „Strojírenství a strojírenská výroba“). Právě skutečnost, že se možnost

využití profesní kvalifikace dostala do předpisu, by mohla zvýšit zájem o udělení autorizace ze strany podnikatelů. Je ale záležitostí organizací, aby se o to postaraly, neboť jenom tak budou mít možnost využít alternativní způsob získání odborné kvalifikace pro zájemce o výkon činnosti technický dozor.

Úplná profesní kvalifikace je definována jako „odborná způsobilost fyzické osoby vykonávat řádně všechny pracovní činnosti v určitém povolání“, sestává z více kvalifikací, které tvoří úplné vzdělání. Úplná profesní kvalifikace je soubor jasně předepsaných profesních kvalifikací. Pokud uchazeč splní všechny profesní kvalifikace v tomto souboru, disponuje úplnou profesní kvalifikací, aniž by musel skládat další zkoušku z úplné profesní kvalifikace.

Situaci si lze vysvětlit na příkladě. Vzhledem k tomu, že obor kvalifikace „Hornictví a hornická geologie, hutnictví a slévárenství“ zatím nedisponuje žádnou úplnou profesní kvalifikací, pro příklad je zvolen obor kvalifikace „Strojírenství a strojírenská výroba“. Jednoduchým navolením v NSK lze ověřit, že pro kvalifikační úroveň EQF4 zde existuje 10 profesních kvalifikací.

Z tohoto počtu si lze vybrat kteroukoliv úplnou profesní kvalifikaci – například „Strojírenský technik“ (kód 23-99-M/10). Z NSK lze vyčíst, že této úplné kvalifikace dosáhne bez dalšího absolvent dvou profesních kvalifikací, a to:

- Technik kontrolor / technička kontrolorka jakosti ve strojírenství (kód: 23-068-M) a
- Technik/technička řízení jakosti ve strojírenství (kód: 23-070-M).

V praxi úplná profesní kvalifikace obsahuje různý počet předepsaných profesních kvalifikací, nezřídka až pět. To je odvislé od náročnosti dané profese.

I když je zřejmé, že úplná profesní kvalifikace stojí co do úrovně vzdělání mnohem výše než jednotlivá profesní kvalifikace, vyhláška o odborné způsobilosti (na rozdíl například od elektrotechnické vyhlášky ČBÚ¹⁰) mezi nimi rozdíl nedělá.

Nabízí se otázka, proč by měl zájemce usilovat o získání úplné profesní kvalifikace. Kromě snahy být co nejvzdělanější v daném oboru (v rámci celoživotního vzdělávání) jsou to minimálně důvody dva; fyzická osoba s úplnou profesní kvalifikací má totiž další možnosti, jak se vzdělávat, a to:

- a) Podle zákona č. 561/2004 Sb. (tzv. školský zákon), tzn. absolvováním určitého oboru vzdělání a úspěšným složením zkoušky předepsané školským zákonem (závěrečná zkouška, maturitní zkouška) s přihlédnutím k dosažené kvalifikační úrovni EQF;
- b) Podle zákona č. 179/2006 Sb., a to jednou z následujících cest:

[9] <https://www.narodnikvalifikace.cz/>

[10] Vyhláška č. 123/2022 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu vyhrazených elektrických zařízení při hornické činnosti, činnosti prováděné hornickým způsobem a při nakládání s výbušninami

- získáním v NSK požadovaných profesních kvalifikací a následným složením zkoušky (závěrečné nebo maturitní) předepsané pro obor vzdělání odpovídající dané úplné profesní kvalifikace (existuje-li odpovídající obor vzdělání);
- získáním v NSK požadovaných profesních kvalifikací a doložením již dříve získaného stupně vzdělání (v libovolném oboru), pokud je v NSK pro příslušnou úplnou profesní kvalifikaci nějaký stupeň vzdělání předepsán; to platí pro případy, kdy neexistuje obor vzdělání odpovídající dané úplné profesní kvalifikaci. Tento druhý případ nastává, když uchazeč splní veškerý požadovaný počet profesních kvalifikací z úplné profesní kvalifikace a již vykonal maturitu nebo má výuční list (klidně z jiného oboru). Má-li uchazeč výuční list např. v oboru „Kuchař“, splňuje profesní kvalifikaci úrovně 3 v hornictví (tj. s výučním listem) a nemusí vykonávat závěrečnou zkoušku na škole, protože už získal vzdělání na úrovni EQF3.

7 PŘECHODNÉ USTANOVENÍ

Na základě přechodných ustanovení novely vyhlášky o odborné způsobilosti osvědčení vydaná OBÚ před rokem 2025 jsou nadále platná v rozsahu, jaký je uveden v dokladu o odborné způsobilosti fyzické osoby při splnění požadavku na včasné přezkoušení. Pro technický dozor to platí, pokud bude dodržena povinnost opakovaného přezkoušení organizací ve lhůtě tří let.

Rovněž lze i nadále vykonávat činnost technického dozoru na základě odborné způsobilosti získané podle dávné vyhlášky č. 340/1992 Sb.^[1], a to za podmínky, že fyzická osoba, která této výjimky využívá, takovou odbornost nadále provádí v pracovním poměru u téže organizace, a to od doby, kdy s ní bylo provedeno ověření odborné způsobilosti; další podmínkou je, že byl vždy dodržen požadavek na opakované přezkoušení organizací ve tříleté lhůtě. V dané souvislosti je bezpředmětné, zda organizace změnila svoji právní formu nebo zda je organizací nástupnickou po jiném subjektu.

8 UPŘESŇUJÍCÍ INFORMACE

K novele vyhlášky o odborné způsobilosti je nutno dodat, že novým oddělením „Technického dozoru pro vedení důlních děl v podzemí a podzemních děl“ a „Technického dozoru v případě, že se nejedná o vedení důlních děl v podzemí nebo podzemních děl“, byla přerušena i jakákoliv vzájemná spojitost. To znamená, že osvědčení vydané OBÚ pro „podzemní“ technický dozor nelze využít pro „ostatní“ technický dozor, byť může být tento doklad významným podkladem při ověřování odborné způsobilosti

v organizaci. To platí i naopak; organizací ověřená odborná způsobilost „Technického dozoru v případě, že se nejedná o vedení důlních děl v podzemí nebo podzemních děl“ nelze využít pro získání odborné způsobilosti technického dozoru u hlubinného hornictví a podzemního stavitelství.

Rovněž platí zásada, že u „Technického dozoru v případě, že se nejedná o vedení důlních děl v podzemí nebo podzemních děl“ ověřuje jeho odbornou způsobilost každá organizace, u které má fyzická osoba činnost technického dozoru vykonávat, byť existuje i právní názor, že další organizace může tuto odbornou způsobilost získanou u předcházejícího zaměstnavatele uznat.

9 ZÁVĚR

Novelou vyhlášky o odborné způsobilosti dochází k úpravě požadavků na získání odborné kvalifikace fyzické osoby pro výkon technického dozoru, a to především u těch fyzických osob, které hodlají vykonávat kontrolní činnost mimo důlní prostředí a mimo podzemní stavby. Rovněž první ověření jejich odborné způsobilosti přechází v drtivé většině z OBÚ na organizace.

Dále byla nově nastavena pravidla pro získání alternativní odborné způsobilosti k výkonu činnosti technický dozor, která umožní získat odbornou kvalifikaci rychleji a bez zbytečných překážek, tedy tak, aby cesta fyzické osoby k získání kvalifikace byla, pokud možno, bezproblémová.

Tím byla dána organizacím důležitá možnost, aby u zájemců o výkon této odbornosti zohledňovaly získané vzdělání a nezbytnou praxi na konkrétním pracovišti. Je však nutné si uvědomit, že s touto novou pravomocí přechází na příslušné pracovníky organizací i odpovědnost, neboť jen oni mohou zhodnotit, jaké požadavky na výkon technického dozoru jsou na konkrétním pracovišti dostatečné a jak dlouhou praxí je nutné je doplnit; toto nikdo jiný od roku 2025 posoudit nemůže. Podcenění této skutečnosti by mohlo mít negativní vliv na BOZP v organizaci, a proto musí zaměstnavatelé s takto získanou důvěrou naložit s maximální rozvahou.

10 LITERATURA A PRAMENY

[1] Sbírka zákonů a mezinárodních smluv, odkaz: <https://www.e-sbirka.cz/>.

[2] Havel D., Kovaříková L., Odborná kvalifikace, úplná profesní kvalifikace a profesní kvalifikace v elektrotechnice, periodikum HORNICKYSTAV.CZ, vydání 1/2024, ISSN 2788-306X.

[11] § 6 vyhlášky č. 340/1992 Sb., o požadavcích na kvalifikaci a odbornou způsobilost a o ověřování odborné způsobilosti pracovníků k hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem a o změně některých předpisů vydaných Českým báňským úřadem k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu při hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem, ve znění pozdějších předpisů.

ZLATÝ PERMON – ČAS PŘIHLÁŠEK

Blíží se konec roku a s ním čas soutěže v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví Zlatý permon. Soutěže se mohou zúčastnit organizace z oboru hornictví, podzemní stavitelství organizace nakládající s výbušninami nebo ty, které se zabývají ostatními činnostmi podléhající dozoru státní báňské správy.

Cena je zřizována Českým báňským úřadem a společně s Odborovým svazem pracovníků hornictví, geologie a naftového průmyslu a Odborovým svazem Stavba České republiky je tradičně předávána organizacím, které v celém průběhu hodnoceného období podléhaly dozoru státní báňské správy České republiky a souhlasí se zveřejněním svých údajů v Hornické ročence. K tomu stačí vyplnit a zaslat formulář uvedený na stránkách Českého báňského úřadu.

KATEGORIE

Cena Zlatý Permon je prestižní uznání za dosažení vynikajících výsledků v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Cenu uděluje předseda Českého báňského úřadu jménem všech zřizovatelů na základě rozhodnutí Komise ve třech kategoriích:

• Kategorie I

subjekt do 50 zaměstnanců

• Kategorie II

subjekt od 51 do 500 zaměstnanců

• Kategorie III

subjekt nad 501 zaměstnanců

KRITÉRIA HODNOCENÍ

a) mimořádné události – počet mimořádných událostí na pracovištích subjektu, kvalifikovaných podle báňských předpisů;

b) úrazová četnost – procenty vyjádřený počet pracovních úrazů připadajících na sto zaměstnanců;

c) úrazová závažnost – průměrná délka trvání pracovní neschopnosti jako následku

pracovního úrazu, tj. počet dnů pracovní neschopnosti na jeden pracovní úraz;

d) návrhy obvodních báňských úřadů a svazových inspektorů bezpečnosti práce opírající se o vyhodnocení součinnosti organizací v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v jednotlivých krajích České republiky.

„Podklady soutěžních kategorií vyhodnocuje a návrh tří subjektů s nejlepšími soutěžními výsledky Komise předkládá odbor hornictví Českého báňského úřadu. Z návrhu je přirozeně vyloučen subjekt, na jehož pracovišti v hodnoceném roce došlo ke smrtelnému úrazu,“ uvedl Bohuslav Machek.

PODROBNÉ INFORMACE

K získání podrobnějších informací mohou zájemci navštívit stránky ČBÚ a sledovat tiskové správy na <http://cbu.gov.cz>

PŘIHLÁŠKY

Přihlášky do soutěže lze zasílat ode dne 1. 1. 2025 do 31.3. 2025, a to prostřednictvím vyplněného formuláře, který bude v daném období ke stažení na cbu.gov.cz.

UZNÁVÁNÍ ODBORNÉ KVALIFIKACE A PŘESHraniční POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB V ČESKÉM HORNICTVÍ

Ladislav Šouša, Český báňský úřad

Dušan Havel, Český báňský úřad

1 ÚVOD

Evropská unie zasahuje z hlediska přijímané sjednocující unijní úpravy do čím dál více oblastí života, včetně jednotlivých agend. Je nutné si ale uvědomit, že již od svého prvopočátku byly její předchůdkyně, v podobě vytvořených evropských společenství (ESUO, EHS, EURATOM), zaměřeny zejména na hospodářské politiky s cílem odstranit v rámci členských států překážky volného pohybu, zboží, služeb, osob a kapitálu (označovány také jako „čtyři základní svobody“). Proto také EU přijala kromě jiných i směrnice o uznávání odborných kvalifikací a o službách na vnitřním trhu¹, které si kladou za cíl odstranit překážky volného pohybu osob a služeb mezi členskými státy, tj. naplňovat dva z výše uvedených primárních cílů unie. Pro státní příslušníky členských států to znamená zejména možnost vykonávat povolání, ať již jako osoba samostatně výdělečně činná, nebo jako zaměstnanec v jiném členském státě než v tom, ve kterém získali odbornou kvalifikaci, a to za splnění předem stanovených shodných, nediskriminujících podmínek pro občany všech členských států, včetně státu uznávajícího, přičemž jednotlivým členským státům bylo ponecháno právo stanovit si minimální úroveň kvalifikace, která má zaručovat kvalitu služeb poskytovaných na jejich území. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES přitom již dle své preambule upravuje uznávání odborných kvalifikací členskými státy získaných v jiných členských státech, ale neupravuje případy, zda mají členské státy uznávat rozhodnutí o uznání vydaná v jiných členských státech. Naopak výslovně stanoví, že osoby, jejichž odborná kvalifikace byla uznána v souladu s cit. směrnicí, se nesmějí odvolávat na toto uznání za účelem získání práv, která nevyplývají z odborné kvalifikace získané v členském státě, který kvalifikaci uznal v členském státě, ze kterého pocházejí, pokud přitom současně neprokáží, že získaly doplňující odbornou kvalifikaci v hostitelském členském státě. Práva koncipovaná původně pro členské státy

evropských společenství (EU) byla průběžně rozšířena také na smluvní státy Dohody o Evropském hospodářském prostoru a Švýcarskou konfederaci.

V českém právním řádu výše citovanou směrnicí transponovaly dva samostatné právní předpisy. Jedná se o zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů, a o zákon č. 222/2009 Sb., o volném pohybu služeb, ve znění pozdějších předpisů.

Ve vazbě na předmětnou právní úpravu je třeba zdůraznit skutečnost, že pro „Uznávání odborné kvalifikace“ a pro „Přeshraniční poskytování služeb“ se vztahují odlišné procesní právní postupy, které se v praxi mnohdy chápou nesprávně. Tento příspěvek si klade za cíl vysvětlit, jak vhodně pochopit a používat požadavky příslušných zákonů řešících danou materii.

2 VÝKLAD VYBRANÝCH POJMŮ

Ke správnému pochopení obsahu a procesů uznávání odborné kvalifikace a přeshraničního poskytování služeb je vhodné si nejprve vyjasnit některé základní pojmy (instituty) nezbytné pro bezproblémové porozumění dané problematiky.

Odborná kvalifikace

Pokud příslušné právní předpisy, a s ohledem na zákonné vymezení také tento článek, používají pojem „odborná kvalifikace“², je tím míněna způsobilost fyzické osoby k výkonu regulované činnosti, která se prokazuje dokladem o dosažené kvalifikaci (logicky jde zpravidla o dosaženou nejvyšší kvalifikaci pro zamýšlenou činnost). Takovýmto dokladem, kterým se způsobilost k výkonu

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 7. září 2005 o uznávání odborných kvalifikací, Úř. věstník EU L 255, 30. 9. 2005, nejnovější konsolidované znění ze 3.3.2024, Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu, Úř. věst. L 376, 27. 12. 2006.

[2] § 3 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a některých příslušníků jiných států a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů.

konkrétní regulované činnosti prokazuje (dokládá), je diplom, osvědčení nebo jiný doklad vydaný příslušným orgánem nebo institucí v jiném členském státě Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru nebo ve Švýcarsku³ (dále též „členský stát“) nebo obdobný doklad vydaný příslušným orgánem nebo institucí státu, který není členským státem (dále také „třetí stát“), nebo soubor takových dokladů získaný danou osobou (zákonem označovanou jako „uchazeč“) po ukončení vzdělávání a odborné přípravy (dále také „vzdělávání a příprava“),

1. který splňuje požadavky právního předpisu členského státu původu (předmětného dokladu)⁴, který stanovuje podmínku odborné kvalifikace pro výkon dané regulované činnosti, a tím ji činí odborně kvalifikovanou pro výkon regulované činnosti v členském státě původu, nebo
2. který potvrzuje absolvování vzdělávání a přípravy, které uchazeče připravily v příslušné odborné oblasti pro výkon předmětné činnosti, není-li předmětná činnost v členském státě původu regulovanou činností.

Součástí potřebného, předpisy vyžadovaného, vzdělávání a přípravy může být zejména studium, odborný výcvik, praxe vykonávaná pod dohledem kvalifikované osoby, která se má ukončit dle nastavených kritérií, tzn. řádně zkouškou (dále jen „zkušební praxe“), nebo praxe získaná při výkonu předmětné činnosti pod dohledem kvalifikované osoby (dále jen „praxe pod dohledem“). Způsob stanovení kvalifikace je různý a je dán podle konkrétních potřeb té které odbornosti⁵.

Vzhledem ke skutečnosti, že se zahraniční uchazeč zpravidla prokazuje dokladem o dosažené kvalifikaci vydaným v jiném členském státě (Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru nebo ve Švýcarsku) či ve třetím státě, je nezbytné na základě podané žádosti uznat zahraniční základní, střední a vyšší odborné vzdělání.

K doložení dosaženého vzdělání musí uchazeč doložit originál nebo úředně ověřenou kopii osvědčení o uznání rovnocennosti zahraničního vysvědčení nebo rozhodnutí o uznání platnosti zahraničního vysvědčení v České republice (tzv. nostrifikace), získaného podle zákona č. 561/2004 Sb. a v jeho prováděcí vyhlášce č. 12/2005 Sb. nebo podle dřívějších právních předpisů (pokud jde o předchozí období)⁶. Tento doklad vydává krajský úřad (odbor školství) příslušný podle místa pobytu žadatele v ČR na základě podané žádosti. Poplatek se hradí krajskému úřadu v rámci řízení o uznání rovnocennosti nebo platnosti zahraničního středoškolského vzdělání. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) je v takovém případě odvolacím orgánem (MŠMT vydává nostrifikaci v jiných případech, zejm. absolventům evropské školy), ve výjimečných případech spadajících do jejich agendy pak také Ministerstvo obrany nebo Ministerstvo vnitra podle toho, o jaké uznání se jedná.

Odborná způsobilost

V praxi je možné se občas setkat s nepřesným pochopením rozdílu mezi odbornou kvalifikací a odbornou způsobilostí. Kromě jiného je proto důležité si vysvětlit, že získání odborné kvalifikace může být „jen“ jedním z požadavků stanovených na případné vykonávání regulované činnosti. Dalším takovým požadavkem je až následné získání odborné způsobilosti, k jejímuž získání často bývá nezbytnou podmínkou právě splnění požadavků na odbornou kvalifikaci. Odbornou způsobilost lze totiž zjednodušeně definovat jako získání všeobecných a odborných znalostí a dovedností nezbytných pro výkon konkrétní

regulované činnosti, což vedle vzdělání, resp. kvalifikace může být doplněno dalšími specifickými požadavky. Z oblasti horních předpisů lze jako příklad uvést odbornou způsobilost závodního dolu, kde se kromě odborné

[3] Tzn. vydaný k tomu příslušným orgánem nebo institucí Belgie, Bulharska, České republiky, Dánska, Estonska, Finska, Francie, Chorvatska, Itálie, Irska, Kypru, Litvy, Lotyšska, Lucemburska, Maďarska, Maltý, Německa, Nizozemska, Polska, Portugalska, Rakouska, Rumunska, Řecka, Slovenska, Slovinska, Španělska, Švédska), jiných smluvních států Dohody o Evropském hospodářském prostoru (Islandu, Lichtenštejska, Norska) a Švýcarské konfederace.

[4] V souladu se směrnicemi se požaduje, aby byl doklad o formální kvalifikaci vydán orgánem členského státu k tomu příslušným. Některé doklady, které jsou součástí souboru dokladu o formální kvalifikaci, mohou být pochopitelně vydány příslušným vzdělávacím zařízením nebo dokonce místy, kde se vykonává studijní praxe nebo praxe pod dohledem. Některé z těchto dokladů mohou být vydány ve třetích státech (např. část vzdělání a přípravy byla absolvována ve třetím státě). Viz Důvodová zpráva k zákonu č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace. Obecná část. - <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=4&ct=242&ct1=0>

[5] Např. dle § 7 odst. 2 vyhlášky č. 123/2022 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu vyhrazených elektrických zařízení při hornické činnosti, činnosti prováděné hornickým způsobem a při nakládání s výbušninami, je pro naplnění požadavků kladených na elektrotechnika pro uchazeče, který nemá odbornou kvalifikaci získanou absolvováním alespoň bakalářského studijního programu, vyhláškou stanovena jako podmínka doba praxe pod dohledem elektrotechnika s min. 2letou praxí.

[6] § 108 a 108a zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. 12/2005 Sb., o podmínkách uznání rovnocennosti a nostrifikace vysvědčení vydaných zahraničními školami.

kvalifikace získané absolvováním alespoň magisterského studijního programu⁷ a zároveň odborné praxe při hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem alespoň čtyři roky vyžaduje také prokázání znalostí právních předpisů⁸, a to v rozsahu potřebném pro bezpečný a spolehlivý výkon předmětné činnosti⁹.

Regulovaná činnost či povolání

Dalším relevantním pojmem, který je nutno v této souvislosti vymezit, je „Regulované povolání nebo činnost“. Regulovaným povoláním, resp. regulovanou činností se rozumí takové povolání nebo činnost, pro jejichž výkon jsou právními předpisy členského státu předepsány určité požadavky, bez jejichž splnění nemůže osoba toto povolání či činnost vykonávat (např. stupeň a obor vzdělání, praxe, bezúhonnost, zdravotní způsobilost, pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem předmětné činnosti atp.).

Není-li povolání nebo činnost, kterou zamýšlí zájemce vykonávat na území České republiky, regulovaná, je oprávněn toto povolání nebo činnost na území České republiky vykonávat, aniž by mu musela být uznána odborná kvalifikace. Zda bude toto povolání nebo činnost vykonávat, závisí pouze na domluvě s potenciálním zaměstnavatelem, příp. zákazníkem (objednatelem prací, resp. díla).

Je-li povolání nebo činnost, kterou zamýšlí žadatel vykonávat na území České republiky, regulovaná, musí zájemce požádat o uznání své odborné kvalifikace u příslušného uznávacího orgánu v České republice¹⁰.

Uznávacím orgánem, který je oprávněn rozhodovat v konkrétní věci o uznání odborné kvalifikace, je ústřední správní orgán České republiky, do jehož působnosti regulované povolání náleží nebo jehož působnost je

regulovanému povolání nejbližší (jednotlivá ministerstva, komory aj.). Seznam všech regulovaných povolání a činností je uveden v Databázi regulovaných profesí MŠMT¹¹ s uvedením příslušného uznávacího orgánu. Přehled všech regulovaných profesí v EU, EHP a Švýcarsku je uveden v Evropské databázi regulovaných profesí¹².

Pro oblast hornictví v České republice je uznávacím správním orgánem Český báňský úřad, jakožto ústřední orgán státní báňské správy¹³, a to pro níže uvedené regulované profese¹⁴:

- Závodní dolu;
- Závodní lomu;
- Závodní;
- Báňský projektant;
- Bezpečnostní technik;
- Důlní měřič;
- Geomechanik;
- Hlavní důlní měřič;
- Hodnotitel rizik ukládání odpadů;
- Montáž, opravy, revize a zkoušky elektrických zařízení;
- Montáž, opravy, revize a zkoušky plynových zařízení a plnění nádob plyny;
- Montáž, opravy, revize a zkoušky tlakových zařízení a nádob na plyny;
- Montáž, opravy, revize a zkoušky zdvihacích zařízení;
- Odborný pracovník pro řízení údržby (platí jen pro doly);
- Odborný znalec;
- Osoba s odbornou způsobilostí pro zacházení s pyrotechnickými výrobky;

[7] Podle § 1 písm. d) vyhlášky č. 298/2005 Sb., o požadavcích na odbornou kvalifikaci a odbornou způsobilost při hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem a o změně některých právních předpisů, ve znění pozdějších předpisů, se ukončeným vysokoškolským vzděláním rozumí úspěšné ukončení studia v oblasti technických věd a nauk potřebných k vykonávání hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem. Teoretické a praktické oblasti, které tvoří obsah vzdělání a přípravy vyžadované v České republice, jsou stanoveny v příloze č. 1 k cit. vyhlášce. Prokazuje se dokladem o ukončeném vysokoškolském vzdělání.

[8] § 3 odst. 1 vyhlášky č. 298/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

[9] Rovněž srov. vymezení zvláštní odborné způsobilosti např. v ustanovení § 11 zákona č. 309/2006 Sb., kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), ve znění pozdějších předpisů.

[10] § 3 odst. 1 písm. k) ve spojení s § 29 odst. 1 zákona č. 18/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

[11] Webové stránky MŠMT, odkaz: https://uok.msmt.cz/uok/ru_list.php; staženo dne 9. března 2024.

[12] Webové stránky Evropské unie, odkaz: <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regprof/>; staženo dne 9. března 2024.

[13] § 38 odst. 1 písm. a) zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů.

[14] Regulované profese je možné si ověřit na internetových stránkách Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy s názvem „DATABÁZE REGULOVANÝCH POVOLÁNÍ A ČINNOSTÍ“, odkaz: <https://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/databaze-regulovanych-povolani>, staženo dne 29. října 2023.

- Pracovník pro řízení montáže, provozu a elektroúdržby zařízení v dolech;
- Projektant instalace elektrických zařízení;
- Projektant instalací strojního zařízení;
- Ředitel hlavní báňské záchranné stanice;
- Vedoucí závodní báňské záchranné stanice;
- Strojník těžního stroje;
- Technický dozor pro vedení důlních a pozemních děl;
- Technik pověřený dozorem nad elektrickou částí těžního zařízení;
- Technik pověřený dozorem nad strojní částí těžního zařízení;
- Technik pověřený dozorem nad udržováním jámy;
- Vedoucí důlní degazace;
- Vedoucí větrání;
- Technický vedoucí odstřelů;
- Střelmistr;
- Pyrotechnik;
- Osoba, která je držitelem osvědčení pro zacházení s pyrotechnickými výrobky.

3 UZNÁVÁNÍ ODBORNÉ KVALIFIKACE

Uznání odborné kvalifikace je nezbytným předpokladem pro výkon regulovaného povolání v případě, že tato kvalifikace byla získána v jiném členském státě Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru nebo ve Švýcarsku¹⁵. Je založeno na posouzení znalostí a schopností konkrétní fyzické osoby, přičemž tyto znalosti a schopnosti sice mohou být doloženy dokladem o formální kvalifikaci (vzdělání a přípravě), ale také mohou být doloženy dokladem o faktickém výkonu dané činnosti nebo jiným dokladem (podle toho, jak jsou stanoveny požadavky na konkrétní regulované povolání, resp. odbornou způsobilost). Výsledkem procesu takového uznávání je rozhodnutí o tom, že dotyčná osoba má dostatečné znalosti a schopnosti, aby mohla vykonávat konkrétní povolání nebo činnost¹⁶, resp. zda takovými znalostmi a schopnostmi disponuje, nebo nikoliv.

Na koho se uznávání odborné kvalifikace podle zákona o uznávání odborné kvalifikace vztahuje:

O uznání kvalifikace podle zákona o uznávání odborné kvalifikace mohou požádat¹⁷

- státní příslušníci členských států a jejich rodinní

příslušníci (čl. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES);

- osoby s trvalým pobytem na území České republiky a státní příslušníci třetích zemí, bylo-li jim v jiném členském státě přiznáno právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta v Evropském společenství nebo byl-li jim v členském státě povolen pobyt za účelem vědeckého výzkumu a osoby, kterým byl na území České republiky udělen azyl nebo doplňková ochrana a jejich rodinní příslušníci, byl-li jim povolen dlouhodobý pobyt na území České republiky;
- státní příslušníci jiného než členského státu, byl-li jim na území České republiky nebo jiného členského státu povolen pobyt za účelem studia, výměnných pobytů žáků, neplacené odborné přípravy nebo dobrovolné služby;
- státní příslušníci jiného než členského státu, kteří jsou obětí obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví a kteří spolupracují s příslušnými orgány, byl-li jim na území České republiky nebo jiného členského státu povolen pobyt za tímto účelem;
- žadatele o vydání modré karty Evropské unie nebo držitele této karty, žadatele o vydání zaměstnanecké karty nebo držitele této karty, žadatele o oprávnění k pobytu za účelem sezónního zaměstnání nebo držitele tohoto oprávnění, žadatele o vydání karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance jiného členského státu nebo držitele této karty, anebo držitele povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky vydaného za jiným účelem než zaměstnání, který je na území zaměstnán.

Základní zásady uznávání odborné kvalifikace

Příslušný správní úřad, příp. výjimečně u vybraných profesí příslušná profesní komora (pro oblast hornictví, jak již bylo uvedeno výše, je tímto správním úřadem ČBÚ) jsou oprávněny pro výkon regulované činnosti v České republice vyžadovat od státního příslušníka jiného členského státu splnění pouze těch podmínek, které zvláštní právní předpis vyžaduje od občana České republiky. Při rozhodování o uznání odborné kvalifikace se uznávací orgány řídí právními předpisy, veřejným zájmem a zájmy fyzických a právnických osob, které by mohly být porušeny výkonem regulované činnosti osobami s nedostatečnou odbornou kvalifikací, kteréžto zájmy jsou chráněny zvláštními

[15] § 5a zákona č. 61/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

[16] Webové stránky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, odkaz: <https://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/uznani-odborne-kvalifikace>; staženo dne 9. března 2024.

[17] Webové stránky Ministerstva průmyslu a obchodu, odkaz: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/zivnostenske-podnikani/uznavani-odborne-kvalifikace-pro-oblast-zivnostenskeho-podnikani/uznavani-odborne-kvalifikace-pro-oblast-zivnostenskeho-podnikani-144206/>; staženo 9. března 2024.

právními předpisy, upravujícími za tímto účelem podmínky výkonu regulované činnosti. Těmito chráněnými zájmy jsou zejména ochrana života a zdraví, ochrana majetku, ochrana spotřebitele, ochrana životního prostředí, ochrana národního kulturního pokladu, ochrana před závažným porušováním zvláštních právních předpisů nebo před jiným negativním závažným následkem. Zvláštními zákony¹⁸ je stanoven rozsah případů, na základě kterých se požadavky na kvalifikaci, odbornou způsobilost nebo jiné požadavky pro výkon činností považují za splněné také tehdy, pokud fyzická osoba předloží doklad o odborné kvalifikaci, popřípadě další doklady vydané příslušným orgánem členského státu, v souladu s již opakovaně zmiňovaným zákonem č. 18/2004 Sb.

Postup při uznávání odborné kvalifikace či povolání

Uznávacím orgánům, tj. správním úřadům (ve výjimečných případech případně profesní komoře – není případ hornictví), které jsou ve smyslu § 29 zákona č. 18/2004 Sb. příslušné k uznání odborné kvalifikace k výkonu řady regulovaných činností pro vydání rozhodnutí o uznání odborné kvalifikace, musí být dle § 22 zákona č. 18/2004 Sb. doručena žádost. Po vyplnění žádosti žadatelem, přiložení dokladů požadovaných v ustanovení § 22 zákona č. 18/2004 Sb. (průkaz totožnosti, doklad o odborné kvalifikaci, doklad o jiné způsobilosti, doklad o zaplacení správního poplatku, resp. kol. zn. 2000 Kč) a jejím podání na uznávací orgán je daná žádost posouzena a v případě, že je shledáno, že naplňuje požadavky dané příslušnými právními předpisy, je vydáno rozhodnutí o uznání odborné kvalifikace pro požadovanou regulovanou činnost. Takové správní rozhodnutí musí být, v souladu s ustanovením § 71 správního řádu¹⁹, vydáno bezodkladně, nejpozději do 60 dnů ode dne doručení žádosti.

Před podáním žádosti o uznání je nezbytné si důkladně prostudovat podmínky stanovené právními předpisy, za kterých může být kvalifikace uznána, což je však nutné i při kladném vyřízení žádosti, tj. v případě uznání odborné kvalifikace. Nutné to je zejména z hlediska rozsahu, resp. platnosti rozhodnutí, tj. validity uznání, ve vazbě na podmínky rozhodnutí o uznání odborné kvalifikace stanovené v konkrétním rozhodnutí, protože uznání odborné kvalifikace může být (a v řadě případů také skutečně bývá) podmíněno ve výroku rozhodnutí například podmínkou trvající platnosti posudku o zdravotní způsobilosti (s časovým omezením), plnou svéprávností, bezúhonností (ve vyžadovaném rozsahu) atd., při jejichž ne(s)plnění může rozhodnutí pozbyt platnosti v budoucnu, tzn. po jeho vydání. Stejně jako může být stanovena podmínka před platností uznání v podobě kompenzačních opatření, které musí žadatel splnit předtím, než uznání bude platné a účinné (k tomu viz níže).

Kompenzační opatření

Uznávací orgán může před uznáním odborné kvalifikace požadovat, aby uchazeč absolvoval adaptační období anebo složil rozdílovou zkoušku. Tento postup zákon č. 18/2004 Sb. označuje jako pojem kompenzační opatření. Uznávací orgán může po uchazeči požadovat splnění zpravidla jednoho kompenzačního opatření, není-li stanoveno jinak. Kompenzační opatření je velmi často aplikováno v případě, kdy uznávacímu orgánu nepostačuje u žadatele získání odborné kvalifikace, nýbrž si v důvodných případech vyžaduje rovněž dosažení odborné způsobilosti. Cit. zákon sám stanoví, že splnění kompenzačního opatření lze požadovat, pokud

- a) obsah vzdělávání a přípravy uchazeče, z hlediska teoretických a praktických oblastí uvedených v dokladu o dosažené kvalifikaci uchazeče, je podstatně rozdílný od obsahu vzdělávání a přípravy vyžadovaného v České republice, nebo
- b) uchazeč hodlá v rámci profese v České republice vykonávat skupinu regulovaných činností, avšak v členském státě původu vykonává nebo vykonával jen některé z těchto regulovaných činností a tomu odpovídá i vzdělávání a příprava uchazeče, jejíž obsah je podstatně rozdílný od obsahu vzdělávání a přípravy vyžadovaného v České republice, pokud nebude využita možnost částečného přístupu k výkonu regulované činnosti²⁰.

Z hlediska teoretických a praktických oblastí lze jako podstatný rozdíl obsahu vzdělání a přípravy vyžadovaného v České republice shledat např. skutečnost, že ve státě původu a v ČR platí rozdílné právní předpisy s rozdílnými požadavky na realizaci předmětné činnosti. Důsledné dbání na kompenzační opatření při rozdílné regulaci činnosti je vhodné zejm. v případech regulovaných povolání, kde je ve zvýšené míře ohrožena ochrana života a zdraví, příp. majetku z hlediska jejich vlastní hmotné (fyzické) podstaty, což je již samotnou povahou činností dáno právě také v oblasti hornictví a při nakládání s výbušninami.

Totéž lze shrnout k nutné znalosti českého jazyka, která se vyžaduje v rozsahu nezbytně nutném k výkonu regulované činnosti, přičemž cit. zákon sám stanoví, že znalost lze ověřovat dokonce i u držitele evropského profesního průkazu, pokud

- a) jeho držitel má vykonávat činnost, která může mít vliv na bezpečnost a zdraví osob, nebo
- b) existují důvodné pochybnosti o dostatečné znalosti českého jazyka držitele ve vztahu k odborným činnostem, které zamýšlí vykonávat.

Rozdílovou zkouškou se ve smyslu právních předpisů rozumí zkouška odborných znalostí, dovedností a schopností

[18] Například § 5a odst. 1 zákona č. 61/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

[19] Zákon č. 500/2004. Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

[20] § 24h zákona č. 18/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

uchazeče zaměřená na posouzení schopnosti uchazeče vykonávat regulovanou činnost v České republice. Rozdílová zkouška se koná před uznávacím orgánem, jiným správním úřadem, na vysoké škole nebo jiné vzdělávací instituci příslušného cílového zaměření²¹, příslušné „zkušební zařízení“ (jak zákon č. 18/2004 Sb. příslušný zkoušející orgán, resp. instituci označuje) by mělo být, min. co do stupně, známo přímo z předpisu nebo alespoň uvedeno v rámci rozhodnutí, které požadavek kompenzačního opatření stanoví).

Rozdílová zkouška má zpravidla písemnou a ústní část a skládá se zpravidla v českém jazyce a její obsah zohledňuje skutečnost, že uchazeč je osobou kvalifikovanou k výkonu povolání v domovském členském státě nebo v členském státě původu.

Uznávací orgán stanoví v rozhodnutí podmínky výkonu rozdílové zkoušky, a to

- a) oblasti, jejichž znalost je nezbytná pro výkon regulované činnosti a které nejsou podle předloženého dokladu součástí odborné kvalifikace uchazeče; tyto oblasti mohou zahrnovat jak teoretické znalosti, tak praktické dovednosti, které budou předmětem rozdílové zkoušky, a
- b) průběh a způsob hodnocení rozdílové zkoušky.

Adaptačním obdobím se rozumí období výkonu regulované činnosti v České republice uchazečem pod dohledem odborně způsobilé fyzické osoby za účelem doplnění znalosti teoretických a praktických oblastí, které jsou součástí obsahu vzdělávání a přípravy vedoucí k vydání dokladu o dosažené kvalifikaci vyžadovaného v České republice a jejichž znalost je nezbytná pro výkon regulované činnosti. Součástí adaptačního období může být i další vzdělávání nebo příprava zaměřené na doplnění odborné kvalifikace²². Uznávací orgán stanoví v rozhodnutí podle § 24 podmínky výkonu adaptačního období, a to

- a) délku adaptačního období;
- b) oblasti, jejichž znalost je nezbytná pro výkon regulované činnosti a které nejsou podle předloženého dokladu součástí odborné kvalifikace uchazeče; tyto oblasti mohou zahrnovat jak teoretické znalosti, tak praktické dovednosti požadované pro výkon regulované činnosti, jejichž znalost je uchazeč povinen si doplnit v rámci adaptačního období;
- c) způsob vyhodnocení adaptačního období.

Délka adaptačního období nesmí překročit 3 roky. Pokud uchazeč hodlá vykonávat v České republice regulovanou činnost, vyžaduje-li se pro její výkon doklad o dosažené kvalifikaci prvního stupně²³, nesmí délka adaptačního období překročit 2 roky.

V praxi lze zmínit dva základní postupy administrace vyřízení žádosti o uznání odborné kvalifikace, a to že uznávací orgán:

- a) nejprve vydá rozhodnutí, kterým nařídí kompenzační opatření (například absolvování rozdílové zkoušky k získání odborné způsobilosti), a až po jeho splnění této podmínky vydá až následně, tedy v pořadí druhé své, rozhodnutí, kterým odbornou kvalifikaci uzná – výhodou tohoto postupu je zejm. skutečnost, že při vydání rozhodnutí o uznání je již zřejmé, prokazatelné, že kompenzační opatření bylo splněno a je vhodný zejm. v případě, že uznávací orgán je sám příslušný k realizaci zkoušky,
- b) v rozhodnutí o uznání odborné kvalifikace uvede podmínku, že je možné regulovanou činnost vykonávat až po úspěšném vykonání zkoušky k získání odborné způsobilosti (rovněž se jedná o rozdílovou zkoušku) – jedná se o rozvazovací podmínku, při jejímž nesplnění není kvalifikace uznána a je vhodnější zejm. v případě, že zkoušku nerealizuje sám uznávací orgán (v takovém případě je následně nutné prokazovat nejen rozhodnutím o uznání, ale i dokladem o úspěšném absolvování zkoušky).

Pokud uznávací orgán nepožaduje po žadateli kompenzační opatření, postačí mu k vykonávané regulované činnosti „jen“ rozhodnutí o uznání odborné kvalifikace (v právní moci).

Uznávací orgán může vedle nákladů za uznání požadovat také úhradu nákladů za provedení rozdílové zkoušky, kterou je žadatel s odkazem na § 14 odst. 5 zákona o uznávání odborné kvalifikace povinen hradit, přičemž jejich výše odpovídá platovým nákladům zkušební komise na předpokládanou dobu zkoušky a nesmí přesáhnout výši 6 500 Kč.

Nemůže-li být odborná kvalifikace uchazeče uznána, uznávací orgán vydá rozhodnutí o zamítnutí žádosti o uznání odborné kvalifikace.

Uznávání vysokoškolského vzdělání a kvalifikace

Proces uznávání zahraničního vysokoškolského vzdělání (nebo jeho části) a kvalifikace jako rovnocenného se vzděláním (nebo jeho částí) získaným na vysoké škole v České republice je odlišný od jiných forem uznávání získaného vzdělání²⁴.

Vysokoškolskou kvalifikací se v daném případě rozumí diplom, vysvědčení nebo jiný obdobný doklad vydaný zahraniční vysokou školou, dokládající dosažení vysokoškolského vzdělání určitého stupně (např. bakalář, magistr, doktor).

[21] § 14 zákona č. 18/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

[22] § 13 zákona č. 18/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

[23] Co je kvalifikací prvního stupně viz § 4 odst. 5 zákona č. 18/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

[24] Brožura Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Uznávání zahraničního vzdělání a kvalifikace v České republice, rok vydání 2017.

V takovém případě je možné se obrátit přímo na Veřejné vysoké školy uskutečňující akreditovaný obsahově obdobný (tj. porovnatelný, co nejvíce příbuzný) studijní program, které mají pravomoc rozhodovat o uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání (tzv. nostrifikace). Soukromé a státní vysoké školy takovou pravomoc nemají. Seznam Veřejných vysokých škol je zveřejněn způsobem umožňujícím dálkový přístup a lze jej nalézt na webových stránkách MŠMT²⁵.

V řízení o uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání a kvalifikace se nejedná o profesní uznávání, tj. nejedná se o uznávání vzdělání pro výkon tzv. regulovaných profesí. Samotná nostrifikace tudíž nedává oprávnění k výkonu regulované profese.

V rámci vysvětlení postupu při uznávání vysokoškolské kvalifikace získané v Maďarsku, Polsku, Slovinsku nebo Slovensku je nutné zmínit tzv. ekvivalenční dohody, podle kterých lze vysokoškolské kvalifikace z uvedených zemí původu použít na území České republiky přímo, bez osvědčení o uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání.

I v případech uznávání zahraničního vysokoškolského vzdělání (nebo jeho části) lze požádat příslušný uznávací správní orgán – veřejnou vysokou školu, MŠMT, Ministerstvo obrany nebo Ministerstvo vnitra – o uznání zahraničního vysokoškolského vzdělání a kvalifikace (např. pro zaměstnavatele). Příslušný uznávací správní orgán v takovém případě s přihlédnutím k ekvivalenční dohodě žádosti vyhoví. V případě Německa, na které se rovněž vztahuje tzv. ekvivalenční dohoda, je vždy potřeba o uznání požádat příslušný uznávací správní orgán. Příslušný uznávací správní orgán v takovém případě s přihlédnutím k ekvivalenční dohodě žádosti vyhoví.

Další požadavky pro provádění regulované činnosti nebo povolání

V případě, že žadatel hodlá vykonávat regulovanou činnost jako podnikatel ve formě živnosti nebo jako odpovědný zástupce držitele živnostenského oprávnění, je uznávacím orgánem Ministerstvo průmyslu a obchodu. V případě, že o oprávnění vykonávat regulovanou činnost rozhoduje podle zvláštního právního předpisu profesní komora, je uznávacím orgánem tato komora (pozn.: další příklady budou zmíněny dále přímo v textu).

V případě dozoru orgánů státní báňské správy se jedná o tyto živnosti:

- Montáž, opravy, revize a zkoušky elektrických zařízení;

- Montáž, opravy, revize a zkoušky plynových zařízení a plnění nádob plyny;
- Montáž, opravy, revize a zkoušky tlakových zařízení a nádob na plyny,
- Montáž, opravy, revize a zkoušky zdvihacích zařízení,
- Výzkum, vývoj, výroba, ničení, nákup, prodej a skladování výbušnin a munice, zpracování a zneškodňování výbušnin, znehodnocování a delaborace munice a provádění trhacích prací.

4 MOŽNOSTI POSKYTOVÁNÍ PŘESHHRANIČNÍCH SLUŽEB

Přeshraničně lze poskytovat služby dvěma způsoby²⁶:

- 1. Firma – zaměstnavatel** – získá v jiném členském státě zakázku; aby tuto zakázku mohla uskutečnit, vyšle tam své zaměstnance. Zaměstnanci zůstávají po celou dobu vyslání v pracovním poměru u vysílajícího zaměstnavatele. Po skončení vyslání nadále pokračuje v zaměstnání u tohoto zaměstnavatele. V tomto případě se jedná o vysílání pracovníků v rámci přeshraničního poskytování služeb.
- 2. Osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ) či osoba vykonávající svobodná povolání** – získá zakázku v jiném členském státě. Zakázku sama provede a poté se vrací do své země původu, jedná se o přeshraniční poskytování služeb [pozn. pokud má osoba samostatně výdělečně činná zaměstnance, kteří poskytují v jiné zemi služby, jde o vysílání pracovníků; rozhodující vždy je, že zaměstnanec vysílá zaměstnavatel, což může být jak právnická, tak podnikající fyzická osoba].

Jedná se o jakoukoliv samostatnou výdělečnou činnost poskytovanou zpravidla za úplaty; musí mít tedy hospodářskou povahu.

Dočasný a příležitostný výkon činnosti

Přeshraniční poskytnutí služby je třeba přísně odlišit od institutu tzv. usazení, při kterém poskytovatel služeb trvale podniká v cizím státě, a to např. formou pobočky zřízené podle zákonů daného státu nebo na základě získání tamního živnostenského, anebo obdobného oprávnění²⁷. Na rozdíl od uvedeného případu, kdy osoba podniká za splnění všech předpisů stanovených podmínkách daného státu, umožňuje přeshraniční poskytování služeb jejímu poskytovateli na základě oprávnění získaného v jednom členském státě dočasně a příležitostně poskytovat své

[25] Internetové stránky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, odkaz: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/prehled-vysokych-skol-v-cr-3>, staženo dne 7. dubna 2024.

[26] RNDr. Jitka Ryšavá, Centrum pro regionální rozvoj České republiky, Jak správně přeshraničně poskytovat služby a vysílat pracovníky, 2022.

[27] Internetové stránky Ministerstva průmyslu a obchodu, Přeshraniční poskytování služeb – OSVČ, odkaz <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/podnikani-v-eu/vnitri-trh-eu/volny-pohyb-sluzeb/preshranicni-poskytovani-sluzeb--osvc-67768/>, staženo 28. 10. 2023.

služby i v jiném státě bez nutnosti vyřídít si zde oprávnění k podnikání.

Dočasnost či příležitostnost výkonu činnosti není explicitně definována na obecné úrovni, a to ani evropským, ani vnitrostátním právem²⁸. Pro určení, zda se jedná, nebo nejedná v daném konkrétním případě o dočasné či příležitostné poskytování služeb, je nutné posoudit veškeré okolnosti každého konkrétního případu. Obecně platí, na základě výkladu Soudního dvora Evropské unie, že faktory, které je nutné posoudit pro odlišení režimu usazení a režimu dočasného či příležitostného poskytování služeb, jsou:

1. Délka trvání výkonu činnosti,
2. Pravidelnost,
3. Frekvence,
4. Kontinuita.

To, že je poskytování služeb pouze dočasné či příležitostné, neznamená, že by si osoba nemohla k výkonu své činnosti vytvořit „zázemí“ (tj. obstarat kanceláře, vybavení, stroje aj.), které je nezbytné pro poskytování jejích služeb²⁹.

I s ohledem na převažující současný výklad v praxi pojem „dočasný a/nebo příležitostný výkon činnosti“ spíše znamená, že těžiště zájmů poskytovatele služeb musí nadále zůstat ve svém státě a své služby může poskytovat pouze jednorázově a nepravidelně. Např. polský elektrikář nemůže každý pátek dojíždět k zákazníkům do ČR. Nezbytnou podmínkou je, aby daná služba byla poskytována také v zemi, odkud poskytovatel služeb pochází, a současně také záleží na posouzení a přihlédnutí k možnostem poskytovatele. Mezi typické příklady přeshraničního poskytování služeb lze zařadit např. některé stavební činnosti, dodávku softwarových či poradenských služeb.

Oznámení o dočasném či příležitostném poskytování služeb v ČR

Hlava VIII zákona č. 18/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, upravuje institut oznámení dočasného či příležitostného poskytování služeb, která je v ČR regulovanou profesí a které poskytovatel služeb předem podá na příslušný uznávací orgán³⁰. U neregulovaných profesí se pro jejich výkon oznámení nevyžaduje.

Oznámení musí splňovat podmínky pro podání podle ustanovení § 36a zákona č. 18/2004 Sb. a musí k němu být přiloženy doklady podle § 36a odstavce 4 cit. zákona. Pokud uvedené není splněno, oprávnění poskytovat služby na území státu v rámci dočasného, resp. příležitostného poskytování služeb ani nevznikne. O tom je uznávací orgán povinen uvědomit uchazeče. Pokud nebudou splněny tyto podmínky, půjde o neoprávněný výkon činnosti, který bude potrestán podle úpravy přestupků, která je obsažena v hlavě X. zákona č. 18/2004 Sb. (§ 38a). Ustanovení § 36a však nebrání poskytovateli služeb, aby si v České republice nechal uznat svou odbornou kvalifikaci podle ustanovení § 6 až 18 zákona.

Podle ustanovení § 36a odst. 4 zákona č. 18/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, musí mít písemné oznámení tyto náležitosti:

- a) jméno, popřípadě jména, a příjmení uchazeče, datum narození a státní občanství;
- b) název regulované činnosti, kterou bude vykonávat, a údaj o tom, zda je činnost v členském státě původu regulována, popřípadě údaj o činnosti, která je obsahově nejbližší;
- c) údaj o odborné kvalifikaci,
- d) údaje o zaměstnavateli usazeném v jiném členském státě, pokud je uchazeč vyslán na území České republiky v rámci poskytování služeb tímto zaměstnavatelem, v rozsahu:
 1. jméno, popřípadě jména, a příjmení, datum narození, členský stát usazení, adresa místa podnikání, je-li zaměstnavatelem fyzická osoba, nebo
 2. název, sídlo a stát usazení, je-li zaměstnavatelem právnická osoba.

K oznámení uchazeč musí dále přiložit³¹:

- a) průkaz totožnosti, doklad osvědčující státní příslušnost uchazeče, případně i doklad potvrzující právní jeho postavení³²; přičemž stačí v kopii, nicméně příslušný orgán si může originál vyžadovat k nahlédnutí;
- b) doklad potvrzující, že je uchazeč usazen v členském státě původu a v souladu s jeho právními předpisy vykonává předmětnou činnost a že mu oprávnění

[28] Internetové stránky České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, Dočasný a příležitostný výkon činnosti, odkaz: <https://www.ckait.cz/content/docasny-prilezitostny-vykon-cinnosti>, staženo 28. října 2023.

[29] Srov. rozsudek Soudního dvora C-55/94 ve věci Reinhard Gebhard; odkaz: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61994CJ0055>.

[30] Internetové stránky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, článek: CO JE OZNÁMENÍ O DOČASNÉM ČI PŘÍLEŽITOSTNÉM POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB?, odkaz: <https://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/co-je-oznameni-o-docasnem-ci-prilezitostnem-poskytovani>, staženo 28. října 2023.

[31] § 36a odst. 5 zákona č. 18/2004 Sb.

[32] Uvedeny v § 1 odst. 2 zákona č. 18/2004 Sb.

k výkonu předmětné činnosti v členském státě původu nebylo odejmuto, ani dočasně pozastaveno³³;

- c) doklad o odborné kvalifikaci;
- d) doklad potvrzující, že v jednom státě nebo ve více členských státech vykonával předmětnou činnost po dobu nejméně 1 roku během předcházejících 10 let, nebo předložit doklad o regulovaném vzdělávání, které jej odborně připravuje pro výkon předmětné činnosti v členském státě původu, není-li předmětná činnost v členském státě původu regulována;
- e) doklad o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu regulované činnosti, vyžaduje-li se pro výkon regulované činnosti v České republice doklad o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu regulované činnosti.

Oznámení má platnost 12 měsíců, poté musí být podáno opětovně.

Za předpokladu doložení všech potřebných dokladů je poskytovateli umožněno v ČR bez dalšího přeshraničně a dočasně poskytovat své služby, resp. se nevydává rozhodnutí o povolení dočasného a přeshraničního poskytování služeb, ale pouze se údaje zavedou do evidence. Výjimku tvoří profese, které mají důsledky pro veřejné zdraví nebo bezpečnost a zároveň nevyužívají automatického uznávání, v tomto případě je uznávací orgán oprávněn zkontrolovat uchazečovu kvalifikaci před prvním poskytnutím služby³⁴.

Profese z oblasti hornictví a nakládání s výbušninami, u kterých v České republice uznávací orgán ověřuje (může ověřit) odbornou kvalifikaci před zahájením dočasného a příležitostného výkonu činnosti, jsou:

- Závodní dolu;
- Závodní lomu;
- Závodní;
- Střelmistr;
- Technický vedoucí odstřelů;
- Pyrotechnik;
- Osoba, která je držitelem osvědčení pro zacházení s pyrotechnickými výrobky;
- Fyzická osoba pro zkoušení, revize, opravy, montáže nebo obsluhu vyhrazených technických zařízení;
- Hodnotitel rizik ukládání odpadů;
- Hlavní důlní měřič.

Uznávacím orgánem pro všechna výše uvedená regulovaná povolání je Český báňský úřad.

Pro úplnost je nutné odpovědět na dotaz, co dělat, když je regulovaná profese v ČR neregulovaná ve státě původu? Zde platí zásada, která plyne již z výše uvedené přílohy oznámení dle písm. d), a to že pokud uchazeč vykonával během předešlých 10 let nejméně 1 rok příslušnou regulovanou činnost v jednom členském státě nebo více členských státech nebo předložil doklad o regulovaném vzdělávání, které jej odborně připravuje pro výkon předmětné činnosti v členském státě původu. V takovém případě může být jeho žádosti vyhověno, přičemž v případě podstatného rozdílu v požadované a nabyté kvalifikaci může uznávací orgán i v tomto případě uložit kompenzační opatření, jako tomu je v případě usazení.

Čeští podnikatelé (poskytovatelé služeb) v EU

Ani čeští podnikatelé nejsou o možnost poskytovat své služby přeshraničně ochuzeni. Na základě transpozičních předpisů v ostatních členských státech můžou i čeští podnikatelé obdobně nabízet své služby zákazníkům na trzích celé evropské sedmadvacítky (ale i v Norsku, Lichtenštejnsku, Švýcarsku a na Islandu).

I v tomto případě platí, že u regulovaných profesí v dané zemi je zapotřebí jejich výkon oznámit příslušnému úřadu a doložit určité doklady. Rovněž platí, že ohlášení je potřeba učinit před prvním poskytnutím předmětné služby a platí 1 rok. Jednotlivé evropské země mohou (ale nemusí) po poskytovateli služeb vyžadovat níže uvedené dokumenty:

- doklad o státní příslušnosti poskytovatele služeb (postačí kopie občanského průkazu);
- osvědčení potvrzující, že držitel je usazen v ČR za účelem výkonu dotyčných činností a že mu jejich výkon není v okamžiku vydání osvědčení zakázán, a to ani dočasně (výpis z živnostenského rejstříku);
- doklad o odborné kvalifikaci – což může být např. výuční list a/nebo doklad o odborné praxi (tedy potvrzení, že dotyčná osoba skutečně a v souladu s právem povolání vykonávala), který vydává živnostenský odbor MPO.

Tyto dokumenty je pak třeba zaslat příslušnému úřadu, čímž podnikatel splní svou oznamovací povinnost.

Pokud je profese v ČR neregulovaná, ale v daném státě regulovaná, musí poskytovatel služeb poskytnout důkaz o tom, že vykonával dotyčnou činnost po dobu nejméně dvou let v předcházejících 10 letech (tady je přísnější požadavek oproti české právní úpravě, podle které je požadovaná praxe 1 rok v předcházejících 10 letech).

[33] Doklad vydaný příslušným orgánem nebo institucí členského státu se považuje za veřejnou listinu. Pravost podpisů nebo otisků razítek na tomto dokladu se neověřuje. Má-li uznávací orgán pochybnost o pravosti předloženého dokladu, požádá příslušný orgán členského státu podle § 30 až 35 o potvrzení jeho pravosti; jedná-li se o doklad vydaný Evropskou školou, požádá o potvrzení pravosti ředitele dané školy. Má-li uznávací orgán pochybnost o příslušnosti orgánu jiného členského státu, požádá příslušný orgán nebo jiný dotčený orgán tohoto členského státu nebo Ministerstvo zahraničních věcí České republiky o součinnost.

[34] Čl. 7 odst. 4 Směrnice 2005/36/ES nebo §36b zákona 18/2004 Sb.

5 JEDNOTNÉ KONTAKTNÍ MÍSTO

Cílem vytvoření institutu jednotných kontaktních míst (JKM) je usnadnit podnikatelům vstup do podnikání v oblasti služeb, a to jak na území ČR, tak v dalších členských státech Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru nebo ve Švýcarsku. Pomoc je poskytována podnikatelům, kteří se chtějí v jiném státě usadit (vyřídít si zde ke své činnosti podnikatelské oprávnění) nebo do těchto zemí poskytnout přeshraničně službu.

Jednotné kontaktní místo má plnit dvě hlavní funkce – informační a zprostředkovatelskou. Z JKM lze například získat informace o lhůtách a o správních poplatcích, o podmínkách pro získání oprávnění či o náležitostech žádosti pro poskytování služeb. Mimo to je povinností JKM zajistit předání konkrétní žádosti o vyřízení podnikatelského oprávnění či uznání profesních kvalifikací příslušným orgánům a potřebné formality pro vstup do podnikání lze tak zajistit na jednom místě. S patnácti kanceláři JKM je možné se setkat na živnostenských úřadech ve statutárních krajských městech či pověřených obcích a v Praze.

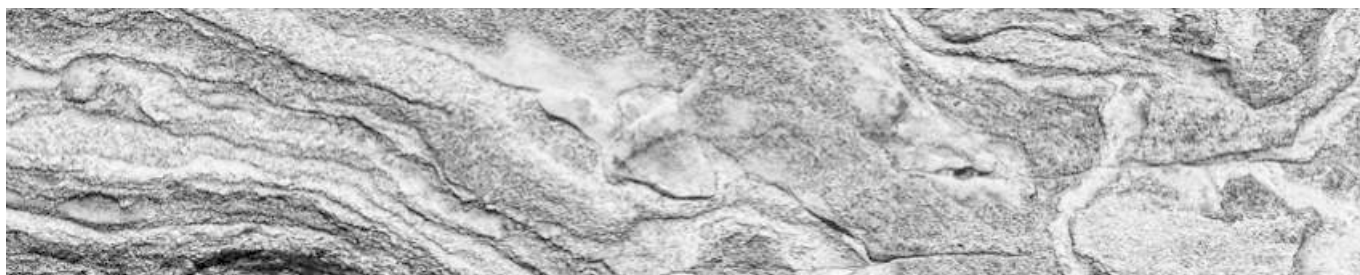
6 ZÁVĚR

Ve všech členských státech Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru nebo ve Švýcarsku je na základě příslušných směrnic nastavena možnost využívat odborníky nejen z těchto členských států, ale i ze zahraničí. Jedná se bezesporu o významnou možnost především v době, kdy se na trhu práce stále zvyšuje nedostatek specialistů, zejména pak v některých technických oborech. Ke snižování počtu odborně způsobilých osob lze samozřejmě přistoupit z různých úhlů pohledu, ať již prizmatem nezájmu mladých o technické obory (s výjimkou IT), nebo při vědomí nedostatečné, příp. spíše opožděné reakce zaměstnavatelů na standardní potřebu investovat do rozvoje zaměstnanců, u nichž je nutno si uvědomit, že jsou ve skutečnosti vedle majetku většinou podstatným kapitálem firmy (a to nejen jako pouhý zdroj zisku). Ať tak, nebo tak, je zcela zřejmé, že se využívání volného pohybu osob a služeb bude minimálně v následující době nadále rozvíjet. Již v současnosti dochází i ze strany Evropské unie ke snaze zaštitit a sjednotit možnosti takového nadnárodního využívání expertů (např. byť ne úplně rychlým a někdy ne zcela jednoznačně pozitivním rozvojem evropského profesního průkazu, přehledem regulovaných profesí v jednotlivých členských státech atd.). Nicméně nás všechny pro dosažení optimálního stavu, při zajištění potřebného množství osob a současně k zachování srovnatelné úrovně bezpečnosti a

ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu čeká ještě hodně práce, která se však určitě do budoucna vyplatí jak odborně způsobilým osobám a odborné veřejnosti, tak státním orgánům a podnikatelům.

LITERATURA

- [1] Sbírka zákonů a mezinárodních smluv, odkaz: <https://www.e-sbirka.cz/>.
- [2] EUR-Lex, odkaz: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=cs>.
- [3] Internetové stránky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, článek: CO JE OZNÁMENÍ O DOČASNÉM ČI PŘÍLEŽITOSTNÉM POSKYTOVÁNÍ SLUŽEB? odkaz: <https://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/co-je-oznameni-o-docasnem-ci-prilezitostnem-poskytovani>, staženo dne 28. října 2023.
- [4] Internetové stránky Ministerstva průmyslu a obchodu, Přeshraniční poskytování služeb – OSVČ, odkaz: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/podnikani-v-eu/vnitri-trh-eu/volny-pohyb-sluzeb/preshranicni-poskytovani-sluzeb--osvc-67768/>, staženo dne 28. 10. 2023.
- [5] Internetové stránky České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, Dočasný a příležitostný výkon činnosti, odkaz: <https://www.ckait.cz/content/docasny-prilezitostny-vykon-cinnosti>, staženo 28. října 2023.
- [6] Internetové stránky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy s názvem „DATABÁZE REGULOVANÝCH POVOLÁNÍ A ČINNOSTÍ“, odkaz: <https://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/databaze-regulovanych-povolani>, staženo dne 29. října 2023.
- [7] Seznam regulovaných povolání a příslušných úřadů v zemích EU (ale i v Norsku, Lichtenštejnsku, Švýcarsku a na Islandu) lze nalézt na internetových stránkách Evropské komise, odkaz: <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regprof/>, staženo 29. října 2023.
- [8] RNDr. Jitka Ryšavá, Centrum pro regionální rozvoj České republiky, 2022, Jak správně přeshraničně poskytovat služby a vysílat pracovníky.
- [9] Brožura Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Uznávání zahraničního vzdělání a kvalifikace v České republice, rok vydání 2017.
- [10] Internetové stránky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, odkaz: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/prehled-vysokych-skol-v-cr-3>, staženo dne 7. dubna 2024.

SWAHOVÁ NESTABILITA KAMENOLOMU BOHUČOVICE

Michal Bernard, Minova Bohemia s.r.o.

Kamenolom Bohučovice, nacházející se v Moravskoslezském kraji, je významným ložiskem stavebního kamene. Svahová nestabilita, která zde byla identifikována, představuje dlouhodobý problém, ohrožující jak bezpečnost těžby, tak ekonomickou efektivitu celého provozu, jelikož v případě nejhoršího scénáře se může do dna kamenolomu sesunout nejméně 750 000 tun horniny. První známky nestability byly zaznamenány již v roce 2006, přičemž se od té doby pravidelně opakují. V průběhu let 2022–2024 byly provedeny různé úrovně průzkumu, které odhalily možné příčiny této nestability a dodaly důležité informace pro správné navržení stabilizačního řešení.

Obrázek 1 Panoramatický snímek kamenolomu Bohučovice
Zdroj: Autor

GEOLOGICKÝ POPIS

Kamenolom Bohučovice se nachází v severovýchodní části České republiky, v Moravskoslezském kraji, v katastrálním území Bohučovice a Hradec nad Moravicí. Oblast je tvořena převážně flyšovými horninami moravskoslezského paleozoika. Ložisko je součástí hradecko-kyjovického souvrství, konkrétně hradeckých vrstev. Hlavní těženou horninou je zde droba, která je doplněna o prachovce, břidlice a slepence. Tyto horniny plynule přecházejí bez zřetelných rozhraní jak ve vertikálním, tak v horizontálním směru, což vytváří různorodou skladbu sedimentárních hornin.

Tento sedimentární komplex je silně zvrásněný, což se projevuje přítomností synklinál a antiklinál. Horniny jsou silně rozpukané a puklinové systémy jsou paralelní nebo kolmé k vrásovým osám. V lomu byly identifikovány dva hlavní systémy poruch, přičemž nejvýznamnější jsou ty, které probíhají paralelně s vrásovými osami. Tyto poruchy jsou strmé a jejich mocnost se pohybuje od několika centimetrů až po několik metrů.

PŘEDBĚŽNÝ PRŮZKUM SWAHOVÉ NESTABILITY

Předběžný geologický průzkum, který byl proveden v listopadu 2022 pod vedením

docenta Jindřicha Šancera z VŠB-TUO, potvrdil aktivní svahový pohyb ve východním svahu kamenolomu. Průzkum

odhalil existenci několika tahových trhlin v oblasti odlučné hrany, což naznačuje potenciální riziko dalšího rozvoje sesuvu.

Samotný sesuv, identifikovaný ve východním svahu kamenolomu, je plošného charakteru s rozsahem přesahujícím 100 metrů jak v podélném, tak příčném směru. Hloubkově lze projevy sesuvu sledovat až do třetí etáže kamenolomu, což odpovídá přibližně 50 metrům pod korunou svahu. V oblasti odlučné hrany jsou tahové trhliny o šířce více než jednoho metru, které jsou doprovázeny poklesy povrchu v řádu desítek centimetrů až několika metrů. Tyto trhliny indikují možnost sesouvání po více smykových plochách.

Předběžný geologický průzkum také poukázal na další významný faktor, který přispívá k destabilizaci svahu – negativní úklon jednotlivých vrstev hornin směřujících směrem do lomu. Tento negativní úklon vytváří podmínky, při nichž dochází k oslabení stability horninových bloků, protože směr vrstev napomáhá jejich sklouzávání směrem dolů do otevřené těžební jámy. Tento jev je obzvláště nebezpečný v oblastech, kde jsou horniny již výrazně porušeny a kde existuje riziko, že se od sebe jednotlivé vrstvy mohou oddělit, a vytvořit tak smykové plochy, po kterých může dojít k sesuvu.

Obrázek 2 Ukázka negativního úklonu vrstev v kamenolomu
Zdroj: Autor

Výsledkem tohoto průzkumu bylo zjištění závažnosti a rozsahu nestabilní oblasti a následné doporučení opatření pro stabilizaci a monitoring tohoto území.

Vzhledem k tomu, že oblast sesuvu je silně provrásněná a dochází k negativnímu úklonu vrstev hornin, bylo na základě předběžného průzkumu také doporučeno provést podrobný inženýrsko-geologický průzkum. Hlavním cílem tohoto průzkumu je zjistit, zda se ve zkoumané oblasti mění nepříznivý úklon alterovaných vrstev břidlic, a zejména určit osu antiklinály, což by mělo zásadní vliv na stabilitu nově navrhovaného svahu.

INŽENÝRSKO-GEOLOGICKÝ PRŮZKUM

Podrobný inženýrsko-geologický průzkum, provedený v listopadu 2023 pod vedením inženýrského geologa Jaroslava Zímy, zahrnoval vyhloubení devíti průzkumných kopaných sond (KS1-KS9) a vyvrtání tří průzkumných vrtů (H1-H3). Kopané sondy byly určeny ke zjištění mocnosti a charakteru skrývky, směru a úklonu vrstev a také petrografického složení skalního podloží v povrchové části území. Účelem vrtů bylo zjištění úrovně hladin podzemní vody a na stanovení mocnosti skrývky a petrografického charakteru suroviny v hlubších vrstvách horniny.

Průzkum rovněž potvrdil přítomnost antiklinály v lokalitě a určil její polohu. Vrstvy v této oblasti antiklinály jsou ukloněny nepříznivě směrem do lomu, paralelně s lomovou stěnou, s úklonem 30° – 50° . Východně od osy antiklinály jsou vrstvy ukloněny směrem k východu až jihovýchodu. Celkově zkoumané území vykazuje složitou geologickou stavbu s výraznými změnami směru a úklonu vrstev.

V rámci inženýrsko-geologického průzkumu je koncem roku 2024 naplánována další etapa, která zahrnuje realizaci geologických průzkumných vrtů s orientovaným odběrem jádra. Získané informace z tohoto průzkumu pomohou lépe pochopit geologické podmínky v okolí zájmové oblasti a budou klíčové pro případnou realizaci nového závěrného svahu.

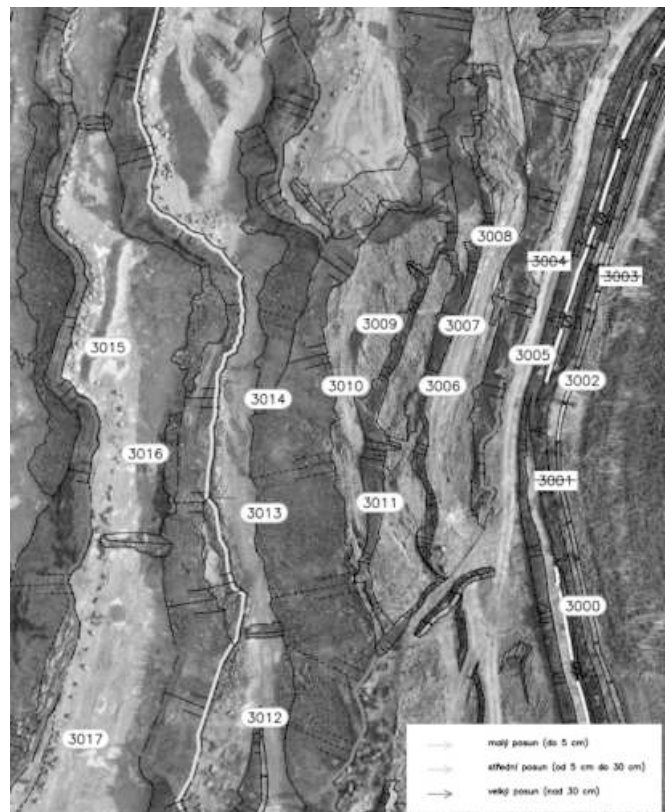
Obrázek 3 Mapa s vyznačenou osou antiklinály Zdroj [2]

Hydrogeologické podmínky

Ve dvou kopaných sondách (KS5 a KS8) byla zastižena hladina podzemní vody, která náleží přìpovrchovému kolektoru. Průzkumné vrty vykazaly pouze slabé až velmi slabé přítoky podzemní vody. Vrt H2 byl dokonce zcela suchý, což potvrzuje nízkou propustnost horninového masívu. Většina srážkové vody se pohybuje přìpovrchovým kolektorem, přìčemž zvodnění puklinového kolektoru je velmi slabé a nesouvislé.

GEOTECHNICKÝ MONITORING

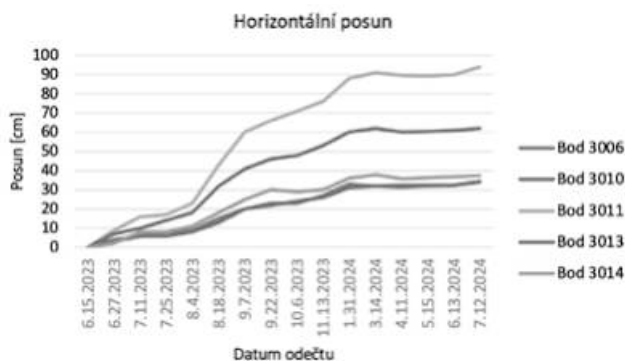
Na základě zjištění a doporučení z předchozích průzkumů byl v rámci sledování pohybů svahu navržen geotechnický monitoring využívající letecké snímkování. Na povrchu zájmové oblasti byl vytvořen soubor pozorovacích bodů (celkem 19 bodů), které jsou pravidelně zaměřovány pomocí dronu. Měření je prováděno kontinuálně v měsíčních intervalech, avšak v případě potřeby jsou intervaly zkracovány. Umístění jednotlivých bodů lze vyčíst z obrázku č. 4.

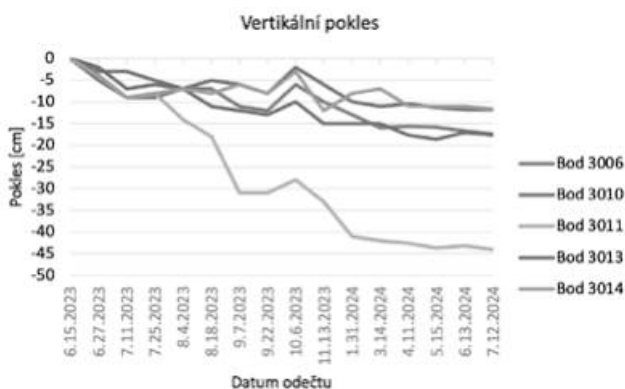
Obrázek 4 Přehled měřících bodů Zdroj: [3]

Pro interpretaci výsledků měření byla využita data naměřena v časovém období od 15. června 2023 do 12. července 2024. Celkem bylo v tomto období provedeno šestnáct měření. Během tohoto období byly zaznamenány nejvýraznější posuny u pětice bodů: 3006, 3010, 3011, 3013 a 3014, kde hodnoty posunů v horizontálním směru přesáhly hranici 30 cm a v jednom případě se hodnoty blížily k jednotce jednoho metru.

Graf 1 a graf 2 vyjadřují průběh posunů a poklesů ve vybraném období. Znázorněné křivky reprezentují pohyby jednotlivých bodů. Pro snadnější interpretaci v rámci tohoto příspěvku byly vybrány nejkritičtější body 3006, 3010, 3011, 3013 a 3014. Z grafu je patrné, že hodnoty posunů v závislosti na čase vykazují určité kolísání. Jednou z mnoha příčin tohoto kolísání může být změna povětrnostních podmínek v této oblasti.

Graf 1: Průběh horizontálních posunů

Graf 2: Průběh vertikálních poklesů

Graf 3 znázorňuje vývoj srážek v Moravskoslezském kraji za období od června 2023 do června 2024. Při podrobnějším porovnání výsledků posunů a poklesů s vývojem srážek lze usuzovat, že výrazné výkyvy v množství srážek mohly ovlivnit pohyb destabilizovaného svahu. Například v období září a října 2023 je na grafech posunů a poklesů patrná mírná stagnace, což by mohlo být reakcí na nízké srážky zaznamenané v září téhož roku.

Graf 3 Vývoj srážek v Moravskoslezském kraji Zdroj dat: ČHMÚ

V další fázi průzkumu je plánováno provést minimálně tři inklinometrické vrtly, které umožní získat podrobnější informace o charakteru smykových ploch a zajistí přesnější sledování horizontálních posunů.

NÁVRH ZAJIŠTĚNÍ

Na základě získaných výsledků jednotlivých fází geologického průzkumu a geotechnického monitoringu bylo doporučeno provést stabilizaci svahu vybudováním nového závěrného svahu, který bude respektovat směr úklonu vrstev hornin. Tento nový svah by měl být navržen na základě podrobného inženýrsko-geologického průzkumu, který bude zahrnovat mapování strukturně-geologické a hydrogeologické situace v předpolí kamenolomu. Dále bylo navrženo vybudování povrchového odvodnění, jako jsou odvodňovací rýhy nebo drenáže, aby se zabránilo zatékání srážkové vody do odlučné oblasti sesuvu. Tímto opatřením se sníží nasycení hornin a předejde se dalšímu zhoršování stability svahu.

V případě nemožnosti vybudovat nový závěrný svah je doporučeno svah stabilizovat pomocí horninových svorníků, které budou orientovány kolmo ke sklonu nepříznivě orientovaných vrstev. Cílem tohoto řešení je protnout jednotlivé smykové plochy a zabránit pohybům horniny po těchto plochách. Délka těchto svorníků bude odvislá od hloubky zjištěných smykových ploch.

ZÁVĚR

Provedený geologický a geotechnický průzkum kamenolomu Bohučovice prokázal vysokou míru svahové nestability, zejména na východním svahu lomu. Zjištěné tahové trhliny a negativní úklon vrstev hornin jsou hlavními faktory přispívajícími k této nestabilitě, což zvyšuje riziko sesuvu po více smykových plochách. Výsledky průzkumů a následného geotechnického monitoringu odhalily nutnost dalšího sledování pomocí inklinometrických vrtů, které by měly poskytnout detailnější informace o pohybu horninových bloků a napomoci efektivnějšímu plánování stabilizačních prací. Na základě získaných výsledků bylo rovněž doporučeno provést stabilizaci svahu vybudováním nového závěrného svahu a zajištěním účinného povrchového odvodnění. Realizace těchto opatření je klíčová pro prevenci dalších pohybů svahu a zajištění bezpečnosti těžebních prací v oblasti kamenolomu.

LITERATURA

- [1] ŠANCER, J. Předběžný průzkum svahové nestability V svahu kamenolomu Bohučovice. 1. vydání. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2022. s. 9
- [2] ZÍMA, J. Průzkum ložiska nevyhrazeného nerostu - stavebního kamene Bohučovice-V. 1. vydání. Benešov: Geologické služby Benešov s.r.o, 2023. 20 s.
- [3] KAMENOLOMY ČR s.r.o., Dokumentace geotechnického monitoringu, 2023–2024

ESG A NEFINANČNÍ REPORTING: POVINNOST, KTERÁ OVLIVNÍ I VÁŠ PODNIK

Kristýna Houšková, TAF Consulting s.r.o.

Nefinanční reporting už dávno není jen formalitou. Pro společnosti ve stavebnictví a hornictví se stává zásadním nástrojem, jak zůstat v čele trhu a reagovat na stále přísnější požadavky obchodních partnerů, klientů i legislativy. Nové regulace jako směrnice CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) přinášejí nejen povinnosti, ale také příležitosti. Navíc není výjimkou, že plnění ESG požadavků je klíčovým kritériem při výběrových řízeních, což znamená, že transparentní reporting a zodpovědný přístup mohou rozhodovat o tom, zda firma získá zakázku.

KDO MUSÍ REPORTOVAT?

Od 1. ledna 2024 se povinnost nefinančního reportingu vztahuje na společnosti, které již spadaly pod směrnici NFRD, tedy velké podniky veřejného zájmu s více než 500 zaměstnanci. Od roku 2025 se však pravidla rozšíří na širší okruh firem. Povinnost se bude týkat všech velkých podniků, které splní alespoň dvě z následujících kritérií:

- Více než 250 zaměstnanců,
- Roční obrát přesahující 50 milionů eur,
- Bilanční suma roční rozvahy se rovná 25 milionů eur nebo je přesahuje.

DOPAD NA DCEŘINÉ SPOLEČNOSTI

Zásadní je, že povinnost reportovat se vztahuje také na mateřské společnosti velkých skupin, pokud splňují stanovená kritéria na konsolidované bázi. To znamená, že i stavební a hornické firmy, které jsou součástí těchto skupin, mohou být zahrnuty do nefinančního reportingu. Pokud vaše mateřská společnost podléhá těmto povinnostem, budete pravděpodobně muset dodat potřebné informace, ať už jste hlavním výrobcem, subdodavatelem, nebo provozním článkem. Připravenost na tyto požadavky není jen otázkou splnění legislativy, ale i vaší odpovědnosti vůči skupině a obchodním partnerům.

CO VLASTNĚ ZAHHRNUJE NEFINANČNÍ REPORTING?

Nefinanční reporting není jen o tom vyplnit další dokumenty. Jde o to ukázat, jak vaše firma přistupuje ke své práci nejen z pohledu zisku, ale také k dopadům na okolí a životní prostředí. V rámci ESG (Environmental, Social, Governance) se reportují tři hlavní oblasti:

- Životní prostředí (Environmental): Patří sem například, jak firma šetří energii, jaké má emise skleníkových plynů, jak nakládá s odpady a vodou nebo jak ovlivňuje

přírodu okolo svých provozů. Pro hornické a stavební firmy to znamená, jak zvládají dopady těžby, zpracování surovin nebo velkých stavebních projektů.

- Sociální otázky (Social): Tady jde hlavně o to, jak se firma chová ke svým lidem – například pracovní podmínky, bezpečnost práce nebo spravedlivé odměňování. U hornických a stavebních firem je to hodně o tom, jak se starají o bezpečnost svých zaměstnanců při těžké a náročné práci.
- Řízení firmy (Governance): Sem spadá to, jak je firma řízená, jestli jedná férově a dodržuje zákony. Důležité je, jak se brání korupci, jak zvládá rizika a jak jedná se zákazníky nebo partnery.

Cílem tohoto reportu je ukázat, že firma nebere svou práci na lehkou váhu a že ví, jak zvládat dopady své činnosti.

UHLÍKOVÁ STOPA: CO VŠECHNO MĚŘIT?

Pro splnění ESG kritérií je klíčové měření uhlíkové stopy. Ta zahrnuje:

- Scope 1 – Přímé emise vznikající při vlastní činnosti (například těžba surovin nebo výroba materiálů),
- Scope 2 – Nepřímé emise z nakupované energie (například spotřeba elektřiny ve výrobě),
- Scope 3 – Nepřímé emise z celého hodnotového řetězce (například doprava materiálů nebo emise související s užíváním produktů).

Pro stavební a hornické společnosti je důležité analyzovat celý životní cyklus produktů – od těžby a výroby až po

Vypočítejte si svou osobní uhlíkovou stopu

jejich konečné použití a likvidaci. Identifikace možností ke snížení emisí v každé fázi není jen o ekologii – je to také o úsporách nákladů a získání konkurenční výhody.

MÁTE PROCESY NASTAVENY SPRÁVNĚ?

Pro mnoho firem může být zavádění nefinančního reportingu výzvou, zejména pokud s touto oblastí nemají žádné zkušenosti. Zorientovat se v legislativních požadavcích, sbírat správná data a sestavit odpovídající report není vždy jednoduché. Chyby nebo neúplné informace však mohou mít vážné dopady – od pokut až po ztrátu důvěry obchodních partnerů.

Řešením je využití služeb na klíč, které firmám dokážou celý proces zjednodušit. Tyto služby obvykle zahrnují:

- Analýzu současného stavu – zhodnotí se, jaké procesy již máte nastaveny a co je potřeba upravit nebo doplnit.
- Sběr potřebných dat a jejich ověření – zajišťuje, že všechna data splňují požadavky legislativy a jsou správně připravena pro další využití.
- Nastavení procesů a školení zaměstnanců – pomůže vám zajistit, aby firma byla schopna povinnosti plnit nejen jednorázově, ale také dlouhodobě a efektivně.
- Vypracování kompletního reportu – výsledný dokument odpovídá platným předpisům a je připraven k předložení příslušným institucím nebo obchodním partnerům.

Díky tomuto komplexnímu přístupu minimalizujete riziko chyb a zbytečných komplikací. Kromě toho vám profesionálně zpracovaný reporting usnadní jednání s obchodními partnery a zvýší důvěryhodnost vaší firmy. Přístup „na klíč“ vám tak ušetří čas, nervy i možné problémy spojené s nesplněním povinností.

Pro firmy ve stavebnictví a hornictví, kde jsou procesy často rozsáhlé a zahrnují různé provozy, je přehledná a spolehlivá implementace ESG reportingu krokem k větší stabilitě a jistotě na trhu.

POVINNOST, NEBO PŘÍLEŽITOST?

Nefinanční reporting může na první pohled působit jako další povinnost, která se zdá být odtržená od každodenní praxe. Mnozí si možná řeknou: „Jak tohle souvisí s naší prací?“ Přesto má tento proces svůj smysl a přínos. Aktivní přístup k ESG reportingu může firmám otevřít dveře k novým příležitostem – od posílení důvěry obchodních partnerů až po zajištění stability zakázek v náročných výběrových řízeních.

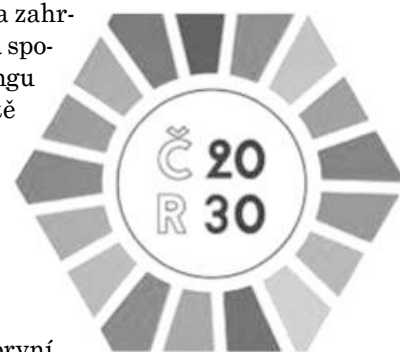
Transparentnost a zodpovědnost v oblasti ESG nejsou jen formální záležitostí. Stávají se důležitou součástí podnikání, která ukazuje, že firma bere vážně své dopady na okolí. Obchodní partneři i klienti stále častěji oceňují otevřený a zodpovědný přístup, což může být rozhodující při navazování spolupráce.

Pro stavební a hornické společnosti je to obzvláště důležité. Tyto firmy jsou často součástí větších projektů a dodavatelských řetězců, kde se klade důraz na zodpovědné chování a transparentnost. ESG reporting tak může být nástrojem, který pomůže udržet stabilní zakázky, dlouhodobé obchodní vztahy a dobrou pověst v oboru.

CO SI Z TOHO ODNĚST?

Firmy v odvětví stavebnictví a hornictví, které přijmou ESG jako strategickou výzvu, si mohou upevnit svou pozici na trhu a minimalizovat riziko problémů spojených s nesplněním legislativních požadavků. Pokud jste dosud váhali, jak s ESG začít, teď je ten správný čas zajistit klidné a bezproblémové fungování vaší společnosti.

<https://esgforbusiness.cz/>

ODEŠEL ING. DALIBOR TICHÝ (1954–2024)

Dne 4. září 2024 zemřel jeden z významných představitelů českého hornictví a státní báňské správy – p. Ing. Dalibor Tichý.

Ing. Dalibor Tichý se narodil 14. srpna roku 1954. Svoji profesní dráhu zahájil v Sokolovském hnědouhelném revíru, kde se během několika roků vypracoval až k nejvýznamnějším řídicím pozicím. Na konci osmdesátých let vstoupil do řad státní báňské správy, kde po celou řadu roků působil na postu předsedy Obvodního báňského úřadu v Sokolově. V pozdějším období, a to až do svého skonu, zastával funkci

předsedy Obvodního báňského úřadu pro území Hlavního města Prahy a kraje Středočeského.

Odchodem ing. Dalibora Tichého ztrácí české hornictví nejen vynikajícího odborníka, ale především skvělého člověka, který k životním výzvám dokázal vždy přistupovat s odhodláním, erudicí a s nezbytným nadhledem.

Čest jeho památce!

zam servis

Dodáváme a instalujeme

- ✓ fotovoltaické elektrárny na klíč s dotací
- ✓ ohřev teplé užitkové vody s dotací
- ✓ nabíječky elektromobilů s dotací

KONZULTACE

VYŘÍZENÍ DOTACE

DODÁVKA

SERVIS

**ODBORNÁ
INSTALACE**

ÚDRŽBA

ZAM - SERVIS s. r. o.

Křišťanova 1116/14, 702 00 Ostrava-Privoz

www.zam.cz, zam@zam.cz, tel.: 734 221 825

Výrobky do prostředí Ex v podzemí a chemii

**Monitorování
ovzduší**

Měření hladin

**Komunikace
a přenos dat**

Měřicí prvky

Optika

Identifikace

**Speciální
systémy**

**Ovladače
a propojky**

PF 2025

**Do nového roku vám přejeme
mnoho štěstí, zdraví a radosti!**